

KONGRES JE KONČAN, ŽIVELA ZVEZA SOCIALISTIČNE MLADINE SLOVENIJE!

Tri dni so bili Moravci prizorišče 9. kongresa ZSMS, s katerim se je formalno zaključilo obdobje reorganizacije slovenske mladinske organizacije. Tri dni je 480 delegatov iz vseh krajev naše republike razgrinjalo probleme, kritično vrednotilo trenutno stanje in nakazovalo rešitve. Dokumenti, sprejeti na 9. kongresu ZSMS, so jasni; po začrtani poti moramo mi mladi skupaj z vsemi naprednimi družbenimi silami zgraditi naše socialistične samoupravne odnose. Treba je uveljaviti novo ustavo, da bo polno zaživela. Zavedati se moramo namreč, da je ustava pisana predvsem za prihodnost, torej za nas mlade, to pa moramo z svojim delom tudi dokazovati.

Socialistična bodočnost nas mladih je bistveno odvisna od naše družbenopolitične opredelitve. S tem, ko živimo v družbi, kjer poteka borba za socialistično samoupravljanje, pa socialistična usmerjenost še ni sama po sebi umevna, temveč se je treba zanjo nenehno boriti. Zveza komunistov, kot avantgarda delavskega razreda, pa mora biti pobudnik in organizator te borbe ter idejnega osveščanja in usmerjanja mlade generacije.

ZSMS mora najširšo akcijo mladih razvijati v okolju, kjer mladi živijo in delajo, to je v osnovnih celicah družbenega življenja,

v TOZD, krajevnih skupnostih, na šolah vseh stopenj. V teh sredinah je potrebno zagotoviti aktiven odnos članstva do družbenih odnosov in problemov, od tod mora rasti vpliv in akcija mladih na širšo družbeno skupnost. V osnovnih celicah družbenega življenja moramo razreševati osnovne družbene probleme in v sklopu tega tudi probleme mladih ljudi. Le tako bomo v praksi uresničili misel, ki je od ponavljanja postala že skoraj fraza in ki pravi, da ni družbenega problema, ki bi ne bil problem mladih in ne problema mladih, ki bi ne bil hkrati problem celotne družbe.

Imamo torej novo, enotno organizacijo mladih ZSMS, ki združuje mlade delavce, kmete in mladino na šolah vseh stopenj, in od katere dosti pričakujemo. Pričakujemo, da bo uresničila tisto, česar prejšnja organizacije ni bila sposobna. Delavska, kmečka in šolska mladina je izgubila zaupanje v prejšnji organizaciji, tako v Zvezo mladine Slovenije kot v Skupnost študentov Slovenije. Z novo organizacijo se zaupanje še ni povrnilo, povrnilo se ni niti s sprejetjem kongresnih dokumentov. Zaupanja v organizacijo ne bomo povrnilo z besedami, ki tako zlahka postanejo fraze, pač pa s takojšnjim in konkretnim delom.

MIK REBERNIK

DELO OŽJEGA CENTRA MARKSISTIČNIH KROŽKOV MARIBOR

Ob 9. kongresu Zveze socialistične mladine Slovenije je dobro, da se spomnimo tudi drugih aktivnosti slovenske mladine, kot so športna društva, kulturno umetniška društva, organizacije OZN, pevski zbori in ne nazadnje tudi marksistični krožki.

Marksiistični krožki so oblika dela v ZSMS. Vanj se vključujejo temeljni OZD, šol (vseh stopenj, dijaških in študentskih domov), in kar prostovoljno. Glavni namen marksističnih krožkov je osveščanje mladih, graditev njihovega marksističnega svetovnega nazora. Ta dejavnost je še sorazmerno mlada, vendar pa iz leta v leto dobiva na pomenu. Marksistični krožki se ustanavljajo in delujejo pri osnovnih organizacijah ZSM, povsod tam, kjer so mladi zainteresirani za to dejavnost. Član marksističnega krožka je lahko vsak mladinec, ki se zanima zato obliko dela in je pripravljen delati v krožku.

Številčno marksistični krožki niso omejeni. Za boljše delo marksističnega krožka si člani po navadi poiščejo mentorja med izkušenimi družbenopolitičnimi delavci in med ljudmi z dobrim znanjem filozofije in sociologije. Mentorjem pomaga pri delu, jim svetuje, kako naj določeno nalogo izpolnjujejo in jim tudi pomaga pri izbiri predavateljev in literature.

V mariborski občini deluje približno 20 marksističnih krožkov na večini srednjih in poklicnih šolah ter tudi v delovnih organizacijah. Njihovo delo povezuje občinski center marksističnih krožkov, ki je bil lansko leto ustanovljen v okviru OK ZSMS. Občinski center pomaga tako vsebinsko, kot tudi organizacijsko pri delu marksističnih krožkov, skrbi za povezavo z republikanskim centrom marksističnih krožkov. Občinski center sestavljajo člani vseh krožkov v občini. Sestaja se najmanj dvakrat mesečno, kjer člani razpravljajo o pomembnejših nalogah in o svojem delu. Sestanki občinskega centra so hkrati tudi posvetovanja med člani krožkov, kjer izmenjujejo mnenja o oblikah, izkusnjah in stališčih pri delu marksističnih krožkov. Zaradi lažjega dela je bil izvoljen tudi devetčlanski sekretariat, v katerem so člani krožkov, ki izvršujejo sklepe občinskega centra. Občinski center je tudi tesno povezan z delovanjem republiškega centra marksističnih krožkov, saj člani sekretariata redno obiskujejo njegove seje, posvetovanja in seminarje. V republiškem centru je tudi zastopnik mariborskega občinskega centra.

Občinski center je povezan tudi z marksističnimi krožki drugih krajev na mariborskem področju (Ptuj, Ormož, Lenart, Ruše, Slovenska Bistrica). Zaradi lažjega predvsem pa boljšega dela je občinski center navezal stike z ustreznimi komisijami in centri pri družbenopolitičnimi organizacijami v občini (Center za marksistične studije pri združenju visokošolskih zavodih v Mariboru in tudi z Delavsko univerzo). Ti dve organizaciji, kakor tudi OK ZSMS Maribor zelo pomagajo pri delovanju občinskega centra, organizacijsko, kakor tudi finančno.

Občinski center marksističnih krožkov bo v prihodnjem letu organiziral dva tridnevna seminarja in tudi več posvetov.

K delovanju občinskega centra vabimo vse mlade, ki jih zanima delovanje marksističnih krožkov in ki so resno pripravljeni delati v njem.

Nasi prostori so v Krekovi ulici št. 2 v Mariboru, tel. 24-379. Uradne ure pa so zaenkrat vsak dan od 15. do 18. ure razen sobote in nedelje.

OCMK MARIBOR

Na VTS pospešeno delajo na organiziranju študentov v ZSMS. V ta namen je bil izdan Informator, ki vse študente podrobneje seznanja z novo politično organizacijo mladine na šoli. Pri razpravah po letnikih bodo sodelovali delegati 9. kongresa ZMS, istočasno pa bo tudi popis vseh, ki želijo stopiti v ZSMS.

Študenti, ki študirajo v Mariboru in še nimajo štipendije, se lahko obrnejo na komunalni zavod za zaposlovanje, kateremu je vse kompetence okrog reševanja štipendij prepustila mariborska občina. Razen tega RISK podeljuje tako imenovana preventivna posojila, ki veljajo do 1. jan. 1975, dokler ne bodo podpisani samoupravni sporazumi o štipendiranju po posameznih družbeno-političnih skupnostih in organizacijah združenega dela. Zazeljeno je, da se za preventivno posojilo prijavijo študenti iz nerazvitih področij.

Izvršni odbori SŠ po šolah se pripravljajo na novo organiziranost v ZSMS. Člani IO SŠ MVZ se udeležujejo sestankov po visokošolskih zavodih, kjer pomagajo pri organizaciji ter razlagajo novi koncept organiziranosti. Sestanki so bili že na vseh mariborskih visokošolskih zavodih. Člani IO SŠ MVZ pa bodo šli tudi v Kranj (visoka šola za organizacijo dela) ter v Celje (dislocirani oddelek VEKŠ).

Studentje VPS poslušajo predavanja s hodnika, ker ni dovolj prostorskih kapacitet.

Klub primorskih študentov je pričel z delom. IO kluba prosi vse novince (bruce), ki stanujejo privatno, da sporočijo svoj mariborski naslov kluba: KPŠ Tyrševa 23, Maribor. Obiščite klubsko sobo v SD3. Vsa obvestila v zvezi z ŠTIPENDIJAMI pri občinskih skladih z našega področja dobite v klubski sobi.

Ljubljanska univerza in ZMVZ bodo imeli tradicionalno športno srečanje in sicer deljeno v Ljubljani in v Mariboru v sledečih panogah: mali nogomet, kosarka moški, odbojka moški, namizni tenis, odbojka ženske in eventuelno kosarka ženske.

Z namenom zblizevanja delavske s študentsko mladino je bil v Klubu mladih šahovski turnir. Pomeril se je mladinski aktiv UJV s študenti VTS; ki so zgubili s 4:6. VTS ima še v programu skorajšnje srečanje z mladinskim aktivom TAM. Srečanje bo v istem prostoru. Obsegalo pa bo kviz s temo „Zgodovinsko družbeno-politično gibanje“ in za zaključek ples.

VPS je začela izdajati Informator. Pred kratkim je izšla prva številka. V planu pa imajo, da bodo izdajali po eno številko mesečno. Informator bi naj postal šolsko glasilo, v katerem bi sodelovali študenti, šole ter njihovi učitelji.

Iz kluba pomurskih študentov vas obveščajo, da je možno dobiti štipendije na vseh štirih občinah, če zainteresirani oddajo svoje prošnje do konca oktobra. V lendavski občini je mogoče dobiti štipendije tudi pozneje (ker rešujejo prošnje vsake tri mesece).

VEKŠ ima ekonomiado v Šibeniku od 2. do 10. novembra. Imeli bodo športna srečanja in kviz znanja, novost pa bo kulturni program.

VPS se pripravlja na praviado (srečanje vseh pravnih fakultet ter višjih pravnih šol). Slednja bo v začetku novembra v Umagu.

Na zadnji seji sveta združenja je bilo največ govora o predzadnji točki dnevnega reda, h kateri so člani sveta dobili priložena stališča delovne skupnosti in sveta študentskih domov o problematiki izkoriščanja skupnih in družbenih prostorov prehrane študentov v študentskem naselju. Do bistvenih zaključkov o uporabi prizidka k drugemu študentskemu domu na seji ni prišlo. Formiran je bil le sklep, da zainteresirane stranke navedejo koliko bi bil njihov časovni del uporabe novozgrajene dvorane ter njihov program na osnovi katerih se bo odločalo o namembnosti dvorane. Na seji je bilo čutili, da želi delovna skupnost in svet študentskih domov okupirati novo zgradbo za domske študente, ki so izrazili željo po telesni vzgoji v sporni zgradbi. To potrjuje tudi dejstvo, da se letos niso dogovorili s TVD „Partizan“ o urniku uporabe „Partizanove“ telovadnice (lani so jo imeli na razpolago). Zanimivo je, da predsednik sveta študentskih domov in direktor delovne skupnosti omenjenih domov o zgoraj omenjenem nimata pojma (urnik telovadbe). O ostali (nedomski) študentski populaciji, ki bi naj tudi imela koristi od prizidka, ni bilo govora (mogoče pa še bo).

Izvršni odbor skupnosti mariborskih visokošolskih zavodov je v dneh od 20. do 22. septembra pripravil na Pajkovem domu na Pohorju seminar za delegate skupnosti študentov mariborskih visokošolskih zavodov na 9. kongresu zveze socialistične mladine, ki bo 2. 3. in 4. oktobra v Moravskih toplicah. Seminar je bil postavljen v okvir predkongresnih priprav, njegov namen pa je bil informirati delegate in na osnovi njihovih doprinosov izkristalizirati skupna mnenja in stališča. Poudarek seminarja je bil na diskusijah, razprave o posameznih temah pa so vodili Zvonko Canjko, sekretar komiteja konference Zveze komunistov na mariborskih visokošolskih zavodih in sicer o IDEJNOSTI VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA, Jože Zagožen, študent VEKŠ, o problematiki študentske organizacije, Ivo Usar, predsednik Izvršnega odbora skupnosti študentov Mariborskih visokošolskih zavodov, o organiziranju študentov v Zvezi socialistične mladine ter Franci Pivec, profesor na Pedagoški akademiji, o samoupravljanju na visokošolskih zavodih.

Udeleženci seminarja so kritično ocenili trenutno stanje v študentski organizaciji in na mariborskih visokošolskih zavodih ter dali pripombe na resolucijo in statut Zveze socialistične mladine Slovenije. Postavili so tudi osnovno shemo organiziranja študentov v novi organizaciji Zveze socialistične mladine.

Seminar je pokazal, da mnogi študentski aktivisti nimajo docela vpogleda v osnovno problematiko dela študentske organizacije in njenih specializiranih dejavnosti, kar je brez dvoma eden izmed vzrokov, da študentska organizacija oziroma skupnost študentov mariborskih visokošolskih zavodov v preteklem obdobju ni bila tako aktivna kot bi sicer lahko bila.

KATEDRA

Katedra, Študentski list, Maribor ... št. 1 Izdaja visokošolska konferenca zveze socialistične mladine Slovenije na mariborskih visokošolskih zavodih.

UREJA UREDNIŠKI ODBOR:

V d. glavnega urednika: Drago Pišek
V. d. odgovornega urednika: Mik Rebernik
Sekretarka uredništva: Marija Šuta
Študentje in visoko šolstvo (Mario Vetrlih, Milan Kerkez, Janko Siranko)
Kultura (Mitja Žitnik, Boris Čerpes)
Likovnost (Silvije Popovič, Ferdo Rakuša)
Tehnični urednik: Marjan Hanl
Lektor: Branka Vaupotič

Katedro sofinancirajo: Združenje visokošolskih zavodov Maribor, IO SŠ MVZ, Kulturna skupnost Slovenije in SO Maribor. Uredništvo in uprava Ob parku 5, 62000 Maribor, telefon 22-004, tekoči račun 51800-678-81846. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo. Cena izvoda je 2,00 din (letna naročnina 25,00, za ustanove in podjetja 30,00 din). Tisk: ČGP Mariborski tisk, Maribor.

KAJ JE IX. KONGRES ZSMS PRINESEL NOVEGA?

9. kongres ZSMS je za nami. Zanimalo me je kaj menijo o njem nekateri delegati iz vrst mariborskih študentov

MARIO VETRIH: Bili ste delegati na nedavno končanem kongresu ZSMS. Kakšna so vaša opažanja s tega kongresa? Na kongresu so bili obravnavani različni problemi. Mogoče se vam je zdel kateri izmed obravnavanih problemov bolj zanimiv, pomemben. Morda pa ni bilo govora o stvareh, ki bi po vašem mnenju morale biti omenjene. Kaj vam je kongres dal?

CR TOMIR STROPNIK: Ob moji prvi udeležbi na kongresu ZSMS me je veselilo, da je mladina veliko diskutirala o marksizmu, socializmu in samoupravljanju. Kongres je potrdil mnogo širše akcijsko delovanje mladih v predkongresnem obdobju. Prej je bilo to delo preveč forumsko, odtujeno od mladih – s tem je bila mladina prikrajšana. Po novi organiziranosti prejšnje ZMS v ZSMS je prednost v tem, da nova organiziranost zavzema vso mladino. Ob tem (novi organiziranosti) so sicer imeli študentje sprva grenak okus, katerega so se ob svojih diskusijah sicer šele pozno popoldne v dobršni meri znebili. Povezava vse mladine je predvsem za študente dobra in to s te strani, da najde študentska mladina živi kontakt z neposrednimi proizvajalci. S tem imam v mislih povezavo študentske mladine z ostalo mladino tako kot na idejno-političnem področju, kot v družbenem življenju.

Ker sem pasivno sodeloval v komisiji za vzgojo, izobraževanje, idejno-politično delo in kulturo, bi povedal še nekaj besed o tem. Opazil sem, da mladina pozitivno gleda na idejno usmerjenost šolstva in kulture ter njen materialni razvoj. Materialno stanje šolstva je slabo, šolski kader je slabo stimuliran, zato ga tudi primanjkuje. Rešitve so nakazane v samoupravnem ustavnem sistemu (interesne skupnosti in izobraževalne skupnosti). Nakazana je še ena nova rešitev: vsaka investicija v proizvodnjo bi naj bila obremenjena z finančnimi sredstvi s katerimi bi se šolal kader. Na tej komisiji sem prvič zasledil analizo študija kot družbeno potrebnega dela.

Kar se tiče idejno-političnega izobraževanja ugotavljam, da je bilo že precej narejenega, predvsem z vpeljavo kvalitetno obogatene marksizma v srednje in visoke šole, kljub kadrovskim težavam. Morali pa bi najti še druge oblike idejnega formiranja mladine, ker se mladina ne oblikuje samo na šolah in na delovnem mestu, marveč tudi izven omenjenih sredin.

MITJA ULRICH: Lahko rečem samo to, da upam da bo z novo organiziranostjo mladih prišla kultura na boljše kot je bila doslej. S tem mislim predvsem na finančno

stanje študentske in splošno mladinske kulture in na prostorsko rešitev. Žal pa mi je, da kongres ni poizkušal poiskati rešitve teh nakazanih problemov.

BOJAN KOVAČIČ: Kongres je v glavnem izpolnil moja pričakovanja, saj je bila obravnavana zelo široka problematika, s katero se bo v bodoče ukvarjala mlada generacija.

Menim pa, da je bilo premalo poudarka na marksistično izobraževanje mladih, posebej še o idejnosti pouka na visokošolskih institucijah. Predvsem sem mnenja, da mora celotni vzgojnoizobraževalni sistem biti prežet z marksistično miselnostjo, ki mora postati temelj v pripravah mladega človeka za dobrega samoupravljalca. Na to lahko navežem kontinuiteto teorije in prakse in prakse same, kot pomemben dejavnik izobraževalnega procesa. Verjetno se bodo v novi organiziranosti potrebe in mnenja široko in bolj konstruktivno izkristalizirala.

SASO URANJEK: Bil sem prvič na takem kongresu in sem od njega več pričakoval. Na kongresu so sprejemali statute, volili organe, dajali referate, ki pa so bili v glavnem preveč posplošeni. Največ pa sem pričakoval od dela po komisijah. Vendar tudi delo po komisijah ni prineslo konkretnih predlogov o delu v osnovnih organizacijah ZSMS in o organiziranosti znotraj teh organizacij. S tem mislim, da so bili študenti nekoliko zapostavljeni. Menim, da v organizacijah združenega dela to ni tako komplicirano, ker že imajo svoje mladinske aktivne, kot pri nas na visokošolskih zavodih, kjer bodo

moral študenti stopati v ZSMS. Bistvo nove organiziranosti naj bi bilo v čim tesnejšem povezovanju vse mladine. To pa je s statutom definirano le na višjih nivojih (občinskem, republiškem) oz. forumih. Ni pa bilo govora o tem, kako se bomo povezovali v bazi, za kar smatram, da je najbolj pomembno.

Bil sem v komisiji za statutarna vprašanja in mislim, da je problematičen člen, ki dopušča, da je lahko član ZSMS starejši od 27 let. Žal mi je, da o tem nismo razpravljali že pred kongresom, tako da bi na kongresu lahko zavzeli svoje stališče. Vsekakor smatram, da ne morejo biti, predvsem vodilni funkcionarji, starejši od 27 let, kajti ne poznajo mladine, ki jo zastopajo, ker je dosti mlajša od njih; ne čutijo dovolj njihovih problemov. Razen tega pa ti ljudje slej ko prej postanejo karieristi, ker je njihovo delo plačano. Opazil sem, da to ni samo moje mnenje, ampak imam občutek, da je bilo splošno mnenje delegatov na kongresu, ki so bili delegirani predvsem iz baze, identično.

Naloga nas delegatov je sedaj ta, da bomo z zavestjo izpolnjevali zadane naloge in skušali pridobiti v osnovne organizacije čim večje število zainteresiranih študentov, ki bodo tvorili bazo, zavzemali se bodo za stališča široke študentske populacije.

MILAN LAMPE: Moji vtisi s kongresa so veliki. Impresionirala me je najprej dobra organizacija, ki je omogočala brezhibno delo tako na plenumu kot po komisijah. Za tako veliko število prisotnih, 700 mladih, je to vsekakor uspeh. S tem so bili dani osnovni pogoji za delo kongresa.

O samem delu kongresa je že mnogo znanega in napisanega. Jaz bi poudaril najprej njegov zgodovinski pomen za nas mlade in za vso družbo. Tako mislim zato, ker poznam razvoj mladinske organizacije od 1. kongresa v Kočevski reki leta 1943, na katerem je bila mimogrede tudi moja mati, in vidim in čutim, da se v bistvu dogajajo tu velike stvari, ki se jih pravzaprav niti ne zavedamo dobro.

Od tistih partizanskih začetkov smo napredovali do današnjega stanja preko veliko pozitivnih sprememb tako v bazi kot v nadstavi družbe. Mladinci smo z novo organizacijo mladih od kmetov do študentov pridobili moč in mesto v družbi, ki ga do sedaj ni

imela še nobena mlada generacija nikjer v svetu. Kot enotna organizacija bomo lahko marsikaj dosegli tako na vasi kot pri reformi univerze, saj zdaj za vsakim problemom mladih stoji 200.000 mladih ljudi.

Marsikdo temu ne verjame, ne verjame tudi, da živi srečno življenje, ker nima problemov v teh okvirih. Kajti, da se zaveš sreče, moraš biti tudi nesrečen. Da bi se zavedali naše družbe, nam bi moral sovražnik za nekaj dni vzeti svobodo, zemljo, kruh, najbližje.

Zdaj je že čas, da naštem tudi temne strani. To pa so vse težave, s katerimi se srečujemo. To so druge strani dialektike, nasprotne sile, brez katerih pa razvoja ne bi bilo. Če ne bi bilo diktature direktorja, ne bi ustanovili delavskega sveta, če ne bi peščica ljudi upravljala z nami, ne bi bilo samoupravljanja, če ne bi bilo korupcije, šovinizma, gospodarskega kriminala, sovražne ideologije in sovražnikov ne bi dobili nove ustave in dodatnih pravic delovnega človeka. Vse to bo prisotno vseskozi in ko pravimo da se moramo boriti proti takim nepravilnostim, se borimo za razvoj.

Na kongresu se je okoli 100 delegatov borilo proti nepravilnostim v naši družbi pričevši od ekonomskih in političnih problemov do kulture in izobraževanja. Sam sem imel referat o negativnem vplivu slabega filma, šund literature alkoholizma in narkomanije na vzgojo mladega človeka. Nekaj misli o tem bom objavil na drugem mestu toda bistvo referata oziroma mojega prepričanja je v tem, da je kulturna zavest človeka in njegova osveščnost zanj in za družbo tako pomembna kot hrana za življenje – če bomo prenehali jesti, bomo kmalu umrli in če ne bomo kulturni, bomo pojedli drug drugega. In ker se kultura oblikuje v mladih glavah, je potrebno posvetiti največ pozornosti prav mladim generacijam. Za to se je treba boriti, ker se imamo zakaj, kajti vedno kadar razmišljam o nas Jugoslovanih, Slovencih, Mariborčanih, nikdar ne morem mimo spoznanja, da smo v svetu čisto nekaj posebnega, da smo narod, ki kaže pot milijonom drugih ljudi in ustvarja nekaj, kar je vredno človeka. Humanizem, mir, enotnost, neuvrščenost...

Vse to so stvari, ki vodijo k napredku človeka, opravičujejo njegov obstoj in mu dajejo nek smisel.

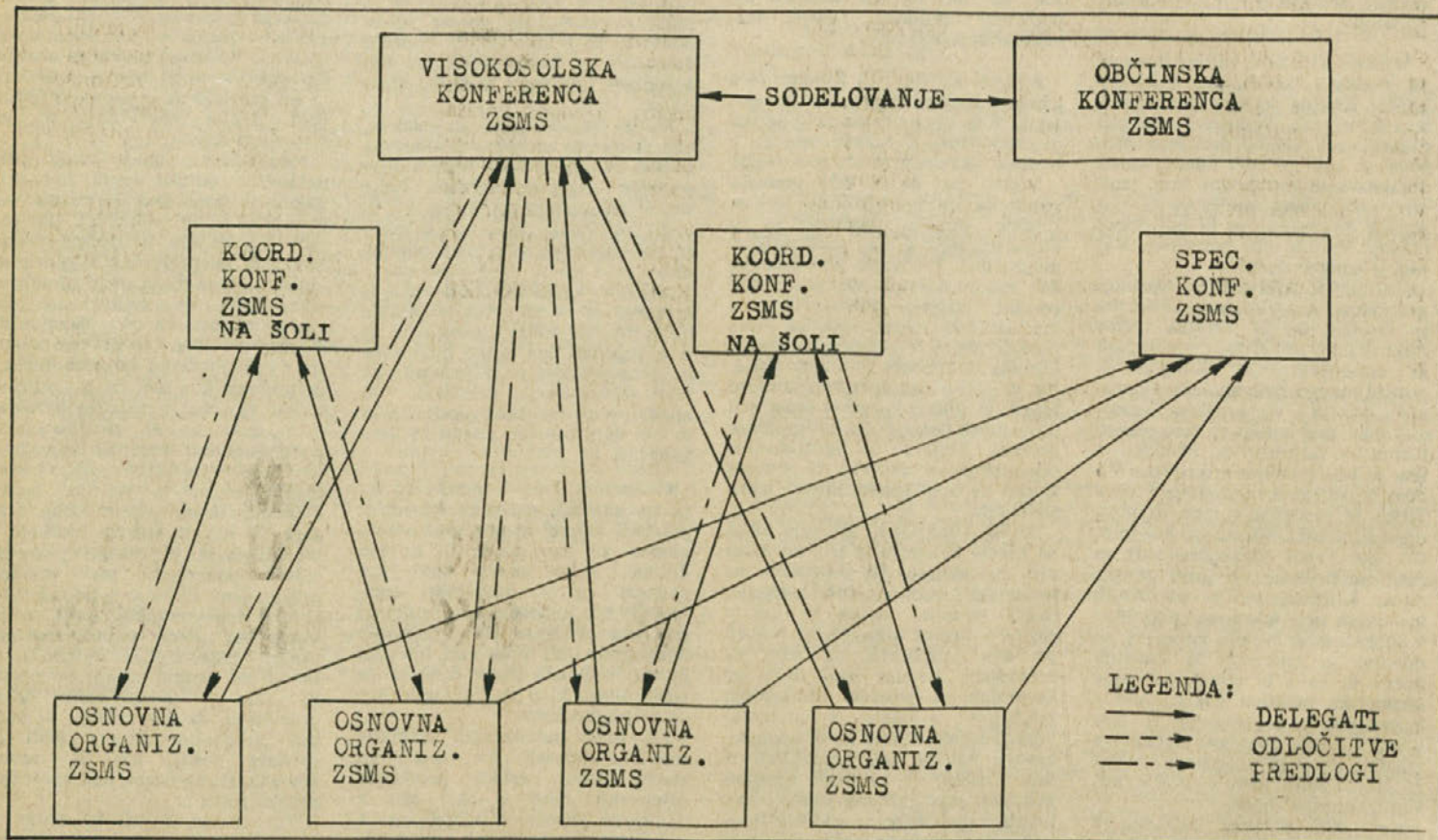

ORGANIZIRANOST ŠTUDENTOV MVZ v OKVIRU ZVEZE SOCIALISTIČNE MLADINE SLOVENIJE

Kako pomembno je da bodo osnovne organizacije, delovne oblike organiziranja, izhajale tudi iz nadaljnje organizacije mladine na visokošolskih zavodih v Mariboru. Osnovne organizacije so namreč tiste, ki ustanavljajo na nivoju šole koordinativno konferenco ZSMS, katere namen je koordinacija dela vseh osnovnih organizacij v okviru vsake visoke ali višje šole.

Kot že ime pove, gre v tem primeru le za koordinativni organ, katerega sklepi niso veljavni dokler jih ne potrdijo vse osnovne organizacije, ki pošiljajo vanjo svoje delegate. Tudi koordinativna konferenca ima pravico izvoliti svoje predsedstvo, katerega naloga je skrbeti za povezavo med osnovnimi organizacijami pri njihovem delu, ter skrb za izvajanje sklepov.

Najvišja oblika organiziranja študentov v okviru MVZ pa je visokošolska organizacija, ki združuje vse člane ZSMS na mariborskih visokošolskih zavodih. Njen najvišji organ je Visokošolska konferenca ZSMS na MVZ. Sestavljajo jo delegati vseh osnovnih organizacij, njeni sklepi pa so obvezni za vse člane ZSMS v okviru MVZ in se uresničujejo v delu osnovnih organizacij.

Sedaj, v pokongresnem obdobju, se postavlja pred nas naloga ustanoviti organizacije ZSMS v vseh tistih sredinah, v katerih študentje živijo in delujemo. Ta akcija mora potekati sočasno z vključevanjem študentov v ZSMS, ki pa mora biti prostovoljno, zajeti pa mora vse tiste študente, ki se strinjajo s takšno politično opredelitvijo kot je navedena v resoluciji ZSMS. Vsak mladinec je lahko član le ene osnovne organizacije ZSMS in sicer tam, kjer misli, da je njegov glavni interes delovanja. Ima pa pravico in dolžnost aktivno sodelovati v delu vseh tistih osnovnih organizacij, v katerih se ukvarjajo s problemi, ki so zanj pomembni.

Pri tem moramo paziti, da bodo nove nastale organizacije res takšne, da bodo omogočile čim tvornejše delovanje na vseh področjih študentskega dela in življenja. Zato se naj osnovne organizacije ZSMS ustanavljajo na oddelkih ali smereh posameznih šol, ter v študentskih domovih, tako, da bodo združevale študente z enakimi interesi, saj bodo le tako izpolnile svoj namen delovnih jeder, v katerih mora potekati vse delo in od koder morajo prihajati iniciative za akcije. Tako se bomo izognili forumskem načinu dela, ki je bilo sedaj pogosto očitano tako zvezi mladine kot Skupnosti študentov. V novi organizaciji bo morala vse sklepe sprejemati celotna osnovna organizacija na svojih sestankih, ne pa predsedstvo v njenem imenu. Predsedstvo mora bit v novi organizaciji le izvršilni organ, ki skrbi za izvajanje sklepov sprejetih na sestankih osnovne organizacije. Na ta način bi tudi v politično delo študentov uvedli princip neposrednega odločanja, ki je bil uzakonjen z novo ustavo in drugimi dokumenti.

Visokošolska konferenca je tudi ustanovitelj raznih specializiranih organizacij, kot so KUD, Katedra, Študentski servis in podobne.

Iz svoje srede voli konferenca predsedstvo, kot izvršilni organ s stalno obliko dela, ustanavlja pa lahko tudi razne komisije; kot so na primer idejno teoretična, kulturna, športna in podobne; ki naj omogočijo uspešnejše delo na posameznih področjih. Podobne komisije lahko ustanavljajo tudi koordinativne konference, če so mnenja da je to potrebno. Pomembna naloga predsedstva pa je tudi povezava z ostalimi deli mladine, preko občinskih vodstev ZSMS, kot tudi povezava z Univerzitetno konferenco ZSMS v Ljubljani, zaradi reševanja specifičnih problemov.

Razen te forumske povezanosti, pa je potrebna še povezava v bazi, ki jo naj izvedejo osnovne organizacije tako, da s svojimi delegati sodelujejo v delu specializiranih konferenc mladih, ki so ustanovljene pri občinski konferenci ZSMS v Mariboru. Posebna oblika povezovanja študentov z ostalo mladino pa so pokrajinski klubi, ki se vključujejo v delo mladinskih organizacij v matičnih občinah. Celotna shema organiziranja je shematično prikazana na priloženi skici. Pri uvajanju nove politične organiziranosti, v katero so vključeni vsi študentje in katere namen je soudeležba pri upravljanju šole. To upravljanje je izvedeno s pomočjo delegatov, ki jih voli zbor študentov v svete letnikov ali oddelkov. Podrobnejšo obliko samoupravnega organiziranja pa določajo statuti posameznih šol in je odvisna od tega, do katere stopnje je vpeljan princip neposrednega upravljanja na posamezni šoli.

Drago Pišek

KRIZA SLOVENSKE KADROVSKE POLITIKE

V svojem referatu, ki zadeva predvsem področje vzgoje in izobraževanja, se bom omejila na vprašanje mentorstva, na položaj učiteljev v našem učnovzgojnem procesu in na probleme, s katerimi se srečujejo nekatere kadrovske šole na Slovenskem.

V resoluciji ZSMS je poudarjeno, da pripada mentorstvu v tej novi organizaciji pomembno mesto. Kljub temu da obširno razglabljam o družbenem mentorstvu, ne bi smeli prezreti vloge individualnega mentorstva. Kdor pozna razmere v našem osnovnem šolstvu, bo verjetno pritrtil ugotovitvi, da primanjkuje učiteljev, da so ti preobremenjeni s šolskim delom in da zato ostaja za delo z mladimi izven okvira rednega pouka le malo časa. Kaj hočem s tem povedati? Mislim, da je že skrajni čas, da začnemo razmišljati o izobraževanju novega profila pedagoških delavcev, ki bi bili strokovno in družbenopolitično usposobljeni za delo z mladimi predvsem na tisti stopnji razvoja, ko so mladi najbolj dovzetni za razne vplive. Druga možnost, ki bi lahko zaprla vrzel po primanjlovanju takih modelov učiteljev pa je ta, da bi vse, ki se odločajo za pedagoški poklic temeljiteje seznanili z metodiko prostovoljnih dejavnosti in jih že v času študija aktivno vključevali v organiziranje prostovoljnih dejavnosti na osnovnih šolah. Tako študentje ne bi bili seznanjeni samo s teorijo, ampak bi lahko svoje znanje koristno uporabili tudi v praksi. Mislim, da mi ni treba posebej poudarjati, da je realizacija tega zaradi prenatrpanih študijskih programov, zaradi nemogočih prostorskih razmer in zaradi prekratke dobe študija na pedagoških akademijah, nemogoča.

Hiter družbeni razvoj prinaša revolucionarne spremembe tudi na področju vzgoje in izobraževanja. To pa terja popolnejšo oblikovanje učiteljev in boljšo pripravljenost za nove in zahtevnejše naloge v šoli in zunaj nje. Znanstveno tehnična revolucija postavlja sodobni vzgoji nove naloge: učenca je treba usposobiti za učenje in ne samo za delo. Učitelj pa je pri vsem tem seveda eden najpomembnejših dejavnikov, ki naj bi čim bolj razvil te sposobnosti. V sedanjem sistemu izobraževanja učiteljev je ta dejansko zacementiran v svojem razvoju, saj se z diplomo njegovo delo na PA za vedno konča. Proces izobraževanja učiteljev bi moral nujno preiti v NEPREKINJEN PERMANENTNI PROCES. Težnjo po podaljšanju učiteljevega usposabljanja je čutiti tudi v predlogih in zahtevah resolucije 3. kongresa pedagogov Jugoslavije, kjer je bilo poudarjeno, da je treba odkloniti vse prepreke, ki onemogočajo sposobnim, da bi po vseh poteh dosegli katerokoli raven izobrazbe. Naloge sodobne vzgoje nedvomno postavljajo pred nas zahtevo po nenehnem permanentnem izobraževanju in napredovanju, potrebo po širjenju in poglobljanju pedagoških, psiholoških, socioloških in idejnopolitičnih izobrazbenih vsebin, dalje potrebo po usposabljanju učiteljev za podaljšano in celodnevno bivanje otrok v šoli s poudarkom na vzgoji za prosti čas.

V Sloveniji smo si že dolgo časa na jasnem, kako odločilnega pomena je izobraževanje učiteljev. Vedno smo si bili edini, da je treba pedagoškim akademijam nuditi najboljše delovne pogoje, vendar pa je v tem pogledu v stvarnosti marsikaj drugače. Te mizerne razmere so bile med drugim ugotovljene že v dokumentih za V. kongres ZKS, kjer je bilo ugotovljeno, da „šole za vzgojo učnega kadra delujejo v funkcionalno neustreznih prostorih.“ Ali ne velja ta ugotovitev še danes?

Kaj je torej storila družba za spremembo razmer v izobraževanju učiteljev? Mirno lahko zapišem, da nič ali bolj malo rečeno, zelo zelo malo. Mislim, da je že skrajni čas, da preidemo od besed k dejanjem in da v naši družbi končno uredimo proces izobraževanja pedagoških kadrov. Težko bi trdili, da vsa ta leta v Sloveniji ni bilo denarja, ki bi ga lahko vložili v gradnjo pedagoških šol.

Brez premisleka lahko gradimo bogate trgovske hiše in druge za družbo ne tako potrebne objekte, da bi pa v Sloveniji zgradili dve pedagoški akademiji, pa nimamo ne posluha in ne denarja. Kako lahko ob nezadovoljivi izobrazbi učiteljev pričakujemo realizacijo vseh tistih nalog, ki jih nalaga sodobna in še zlasti naša socialistična vzgoja?

Pedagoška akademija v Mariboru že več let javno razpravlja o dramatičnih razmerah na področju slovenske prosvetne kadrovske

politike. Študentje in profesorji se zavzemamo ZA GRADNJO NOVE PEDAGOŠKE AKADEMIJE — in to upravičeno, saj postaja delo v sedanjih razmerah že nevzdržno. Vsa študijska dejavnost se odvija v prostorskih razmerah, ki bi jih lahko okarakterizirali z enim samim podatkom: na enega študenta PA odpade 1 kv.m študijskih prostorov. Jasno je, da razvojni napor mariborske pedagoške akademije niso namenjeni samo spremembi in izboljšanju usposabljanja učiteljev le v SZ Sloveniji, temveč razvoju oblikovanja slovenskih učiteljev, zato je mogoče razvijati le celovito slovensko kadrovske politiko, pa naj se ta odvija v Ljubljani, Mariboru ali kje drugje. Naj omenim, da so se delegati ljubljanske pedagoške akademije strinjali z mojim referatom in izrazili željo po tesnejšem sodelovanju študentov obeh akademij, saj se v bistvu borimo za uresničitev enakih smotrov.

Današnje izobraževanje učiteljev se ne bi smelo končati pri tradicionalnem formiranju osnovnošolskih učiteljev. Dejansko gre za vrsto drugih dimenzij, ki bi jih pedagoške šole morale že davno razviti, pa jim delovni pogoji tega niso dopuščali.

Pedagoške šole bi morale sevati v okolje kot inovacijska jedra. To pa je v sedanjih razmerah nemogoče, saj so vse inovacije v izobraževanju tesno povezane s prostori in opremo.

In kaj naj pri vsem tem storita obe pedagoški akademiji? Brez ustrezne družbene podpore sta nemočni pri uresničevanju svojih razvojnih smernic. Mislim, da je velik delež tudi na nas mladih, da jasno postavimo vprašanje: ZAKAJ TAKŠEN ODNOS DRUŽBE DO ŠOLE? Zavzemati se moramo za izgradnjo prepotrebni objektov pedagoških akademij, zlasti v Mariboru, kjer so že izdelani načrti za novo pedagoško akademijo.

ZAHTEVAJMO OD NOSILCEV DRUŽBENIH SREDSTEV, DA RAZSODIJO O PROBLEMIH NAŠE PROSVETNE PERSPEKTIVE IN ODLOČIJO O NAČINU REŠEVANJA KADROVSKE KRIZE V SLOVENSKEM OSNOVNEM ŠOLSTVU.

(iz referata na IX. kongresu ZSMS)
Milena Hancman

PROBLEM SAMOUPRAVLJANJA NA VISOKOŠOLSКИH ZAVODIH

Samoupravljanje na visokošolskih zavodih ima dva osnovna vida. Soočamo se s problemom čim bolj razvitega samoupravljanja znotraj visokošolskega zavoda in problemom povezovanja in integriranja visokošolskih zavodov v samoupravne procese celotne družbene skupnosti.

Sedanja situacija s tripartitno participacijo študentov v samoupravnih in upravnih telesih visokošolskih zavodov je pomemben korak in predstavlja dobro osnovo za uspešno razvijanje samoupravnih odnosov na visokošolskih zavodih. S tem je študent postavljen v položaj, kakršnega zasluži, saj s tem postaja na visokošolskem zavodu subjekt samoupravljanja. Večjih izkušenj v funkcioniranju strukture, kakršna je uvedena sedaj, kot posledica uvajanja delegatskega sistema, seveda nimamo. Zato je naloga vseh organov in organizacij, da zavestno zasledujejo ta razvoj in da se aktivno vključijo v nove forme organiziranja. Treba je poudariti, da se s temi merami ne izčrpajo možnosti razvitejšega delovanja študentov v organih samoupravljanja, kajti če bi ostali na teh osnovah, bi bilo to zelo ozko samoupravljanje. Le s širokim sodelovanjem študentov v osnovnih organizacijah na šolah bomo rešili problem soudeležbe študentov v samoupravljanju.

Za visokošolske zavode je tudi zelo pomembno sodelovanje s širšo družbeno skupnostjo. Stopamo v novo fazo razvoja formiranja interesnih skupnosti in povezovanja le-teh z visokoškolskimi zavodi. Ne gre samo za problem financiranja, ampak za nove družbene odnose, nove načine dogovarjanja in sporazumevanja. Tudi na tem področju nimamo posebnih izkušenj, zato menim, da je potrebno formirati posebno telo, ki bi naj proučevalo samo probleme samoupravljanja in njegovega funkcioniranja na posameznih visokošolskih zavodih. To telo bi naj bilo pobudnik novih rešitev in korektor, v kolikor bi to bilo potrebno, v sedanji fazi, ki naj bi bila nekakšna predhodnica konstituiranja mariborskega visokošolskega središča v univerzo.

Bojan Kovačič 5

KAPITULACIJA AVSTRIJSKE DEMOKRACIJE

Danes nam je bolj jasno kot kdaj koli, da so bila vsa dosežanja prizadevanja republike Avstrije le pesek v oči demokratični javnosti. V resnici Avstrija nikoli ni mislila resno zaščititi življenjskih interesov koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov. Tudi zadnji dogodki na avstrijskem Koroškem s prizoriščem avstrijskega političnega dogajanja so zgovoren dokaz da Avstrija ne želi spoštovati mednarodnih obveznosti, ki jih je morala sprejeti leta 1955 s podpisom državne pogodbe, če je kot poražena sila hotela postati svobodna in neodvisna država. Očitno postaja, da je avstrijska država usmerjala vse svoje napore v popolnoma nasprotno smer: ni razmišljala o tem, kako bi slovensko manjšino zavarovala pred asimilacijo, ampak je ves čas iskala le argumente s katerimi bi dokazala, da v Avstriji ni več strnjene slovenskega prebivalstva, ki bi lahko še uživalo z državno pogodbo zagotovljene pravice. Takšne želje so skrite tudi v naklepu predstavnikov treh največjih avstrijskih strank, da se na južnem koroškem izvede ljudsko štetje posebne vrste. S previlnimi besedami bi lahko rekli, da so v Avstriji sprejeli sklep o ugotavljanju manjšine, ki pa v svojem bistvu pomeni najhujši napad na demokratične pravice koroških Slovencev. To je kapitulacija demokratične Avstrije pred mračnjastvom polpretekle dobe in naširoko odpira vrata nemški nacionalistični gonji proti avtohtonemu slovenskemu prebivalstvu.

Nacionalistični Krogi na Koroškem sedaj še bolj pogumno dvigajo glave. Javno že hujskajo proti uveljavitvi določil državne pogodbe in pozivajo nemško večino k nasilnim ukrepom. Najnovejša izzivalna akcija „Heimatdiensta“ je na shodu dne 13. julija zopet opozarjala na „nevarnost slovenizacije Koroške“, ki jo vidijo v tem, da imata osrednji slovenski organizaciji svoj sedež v Celovcu, da je v Celovcu slovenska gimnazija in podobno. Prav tako opozarjajo na slovensko ekspanzijo in na prosljubljansko usmerjenost slovenskih organizacij. Na shodu so javno izrekli zahtevo, da se z rezultati posebnega štetja poleg dvojezičnih napisov „dokončno reši“ tudi vprašanje dvojezičnega šolstva, seveda na edini mogoči način, ki ga lahko prenese koroška šovinistična ozkosrčnost. Ves nacionalistični shod, ki je bil sicer sklican s parolami o miru na Koroškem, se je odvijal v duhu protislovenske gonje in protijugoslovanske provokacije.

Ni potrebno posebej poudarjati, da je ljudsko štetje posebne vrste navadno obvezno preštevanje zavednih Slovencev in je v nasprotju z določili 7. člena državne pogodbe. Z njim želi republika Avstrija ugotoviti, kje vse slovenske manjšine ni več. Pred dvema leti je bil sprejet namreč zakon o 205 dvojezičnih napisih, ki pa je ob poskusu izvedbe doživel svoj popoln polom. Nad dvojezičnimi označbami so se histerično znesli koroški nacisti vseh barv, združeni v nadstrankarski šovinistični organizaciji „Heimatdienst“. Pred temi silami je sedaj upognila koleno tudi sicer skorumpirana avstrijska vlada. Zaradi „miru v deželi“ je privolila v ugotavljanje manjšine, s tem pa se je hkrati zavestno odločila, da bo izigrala temeljni dokument avstrijske državnosti, to je državno pogodbo. Člen 7 avstrijske državne pogodbe, katere sopolpisnica je tudi Jugoslavija, nikjer ne govori o ugotavljanju manjšine, ampak zahteva od avstrijskih oblasti, da v „upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske, kjer prebivajo Slovenci, Hrvati ali mešano prebivalstvo“ namestijo dvojezične topografske označbe in zagotovijo vsestranski razvoj slovenske in hrvatske narodnostne skupine.

Upravni in sodni okraji, kjer prebivajo Slovenci, so avstrijskim oblastem brez dvoma dobro poznani. Za uresničitev 7. člena zato ni potrebno posebno ljudsko štetje. Zanje je vedela že prva avstrijska republika. Še bolje so slovenske kraje poznali avstrijski nacisti. V času divjanja nacističnega nasilja je nemški nacionalizem preganjal in iztrebljal zavedne koroške Slovence. Zločinska akcija množičnega izseljevanja koroških Slovencev je zajela celotno področje slovenskega in dvojezičnega območja – od Brda pri Smohorju do Labota ter od Kostańj do zadnjih zaselkov v Karavankah. Kako so lahko izseljevali slovensko prebivalstvo, če niso vedeli, kje živi? Prav tako so slovenski kraji morali biti poznani zakonodajalcu, ko je leta 1945 sprejemal manjšinski zakon. V tem zakonu so slovenski kraji poimensko navedeni.

Seveda je bil zakon sprejet v času, ko se je Avstrija, ki je bila nacistična dekla na strani osi, še borila za svojo neodvisnost in samostojnost. Tedaj je igrala na vse karte in prav boj in žrtve koroških Slovencev v NOB so bili glavni aduti njene neodvisnosti. Po podpisu državne pogodbe pa se je pričela obnašati zopet po starem. Pozabila je na zasluge koroških Slovencev in na obljube, ki jim jih je dala. Že leta 1958 je ukinila zakon o obvezni dvojezični šoli in slovenska narodnostna skupnost na južnem Koroškem je bila ponovno izpostavljena najhujšemu germanizatoričnemu nasilju. Demokratična avstrijska republika je z raznarodovalno politiko nadeževala in morda celo bolj uspešno opravila posel, kot je to uspelo nacizmu. Tako lahko ugotovimo, da je z načrtno germanizacijo prve in druge avstrijske republike izginilo na južnem Koroškem najmanj 60 tisoč Slovencev, oziroma so jih spremenili v namško govoreče državljane ali domovini zveste Slovence – tako imenovane „vindišarje“. In sedaj želi avstrijska država ugotoviti, koliko je še zavednih Slovencev, ki so vzdržali pod pritiskom velikonemškega nacionalizma. Enostavno jih želi prešteti, kakor klavno živino in jim nato na zaselke pribiti „opozorilne table“, da tukaj še živi nekaj Slovencev, ki jih je potrebno iztrebiti. Ustvarili bi radi izolirane slovenske otočke, katerih bi se vsi „pošteni ljudje“ na daleč izognili, raznobarvni mrhovinarji pa bi brez težav odkrili svoje žrtve. Skratka druga avstrijska republika želi narediti inventuro svoje dvajsetletne raznarodovalne politike.

Sedaj je jasno, da od avstrijske države, od njenih strank in vlade, ki so vsi nacionalistično pobarvani, ne morejo pričakovati ničesar več. Avstrija je 20 let od pospisa državne pogodbe samo lagala in ji zato ni mogoče več zaupati. Seveda pa se Koroški Slovenci ne bodo pustili prešteti! Na protestnem zborovanju, ki sta ga v Celovcu sklicali Zveza slovenskih organizacij in Narodni svet koroških Slovencev, so to dovolj glasno povedali. V njih je še vedno dovolj življenjskih moči. Za svoje najosnovnejše pravice se bodo borili z vsemi sredstvi in tako dolgo, dokler jih ne bodo dosegli. Prišel je čas, da se še bolj oprejo na lastne sile, hkrati pa storijo vse za INTERNACIONALIZACIJO, to je prenos koroškega vprašanja preko avstrijskih meja. Pri tem upravičeno računajo na

Udeleženci protestnega zbora pred dvorano v Celovcu

pomoč Jugoslavije, ki jih je kot matična država Slovencev dolžna podpreti na vseh ravneh in v vseh oblikah. S pomočjo in z ugledom Jugoslavije bodo lahko koroški Slovenci postavili svoja nerešena vprašanja na dnevni red generalne skupščine OZN ter na ta način seznanili demokratično svetovno javnost in podpisnice avstrijske državne pogodbe s sramotno raznarodovalno politiko avstrijske države. Ves svet mora izvedeti, da Avstrija že skoraj 20 let po podpisu državne pogodbe ni izpolnila obveznosti do narodnih manjšin. Ves svet naj izve, da je uradna Avstrija kapitulirala pred nacionalističnimi skrajneži, ki lahko legalno opravljajo svoj posel v obliki šovinističnih organizacij, kot je „Heimatdienst“, pa čeprav so z državo pogodbo takšne organizacije prepovedane. Pred vsem svetom je potrebno razkrinkati zlagano demokracijo avstrijske republike.

V boju za svoje upravičene zahteve pa pričakujejo koroški Slovenci tudi solidarnost demokratično usmerjenih nemških sodeželanov in drugih naprednih sil. Internacionalizacija sama namreč ne more biti nadomestek za množično demokratično gibanje, ki bi slonelo na borbenem zavezništvu z nemškimi demokratičnimi silami. Sedaj je morda še čas, da zdrava avstrijska demokracija uspešno opravi svoj popravni izpit.

ŠTUDENTJE IN KLUBI

VLOGA IN POMEN POKRAJINSKIH KLUBOV PRI IDEJNO-TEORETIČNEM, AKCIJSKEM IN ORGANIZACIJSKEM POVEZOVANJU VSEH DELOV MLADIH V ZVEZO SOCIALISTIČNE MLADINE SLOVENIJE

Ni in ne more biti problematike mladih za katero ne bi bila zainteresirana tudi širša družbena skupnost; prav tako pa ne more biti nerazrešenih vprašanj širše družbe, ki ne bi živo zadevala mlade generacije in o katerih ne bi imeli mladi pravice in obveznosti razpravljati.

Študentski pokrajinski klubi so sestavni del skupnosti študentov ter se kot takšni združujejo in povezujejo v poenoteno telo, v Ljubljani imenovano ZDRUŽENJE POKRAJINSKIH KLUBOV – v njih pa naj bi študentje praviloma zadovoljevali skupne interese študirajočih neke regije ali občine. Zavedajoč se, da so to le nekatere osnovne ugotovitve, ki jih je bilo mogoče uresničevati le ob usklajevanju programov klubov s temeljnimi konceptualnimi zasnovami študentske organizacije, smo študentje vseskozi krepko občutili vrzel na področju povezovanja z delavsko ter kmečko mladino in na osnovi spoznanja, da je svet v katerem živimo silno nestabilen in negotov. V stališčih 3. konference ZKJ, v resoluciji 10. kongresa kot tudi v določilih nove ustave smo videli jamstvo za razrešitev marsikatero bistvene dileme tako iz vsebinskega kot tudi organizacijskega vidika. Vsi ti dokumenti, ki so nedvoumen izraz želja in hotenj vseh nas mladih, govore o nujnem čim čvrstejšem in pristnejšem povezovanju delavske, kmečke in učeče se mladine. V prihodnje se moramo po moji sodbi odločno boriti proti notranjim in zunanjim tendencam, ki so naravnane v rušenje našega samoupravnega socialističnega sistema in naše neuvrščene zunanje politike (liberalizem, tehnokratizem, stalinizem, nacionalizem, šovinizem in podobno).

V pokrajinskih klubih smo vedno znova poskušali ovrednotiti svoj odnos do negativnih procesov ter pojavov tako v vrstah mlade generacije kakor v širši družbi, ki so kulminacijo dosegli v prodorih nacionalistične inforije in lažnega levicarstva med študenti. Mnogo je bilo zablod v preteklosti, katerih koren je tičal v napačnem opredeljevanju vloge mladih nasploh, tako tistih, ki vidijo v mladih ljudeh izključnega nosilca revolucionarnih sprememb ali celo udarne sile delavskega razreda, kakor tudi oni, ki menijo, da mladi ljudje niso opravili revolucionarnega izpita v oboroženem boju za nacionalno in razredno osvoboditev. Mladi ljudje so sestavni del

tistih sil, ki vnašajo žar in upornost mladosti v vse oblike boja in zato se ne moremo vdajati lažnim iluzijam, da mladina ali njihove organizacije kot izdvojena struktura lahko sama po sebi ustvarja svojo zavest, svojo vizijo nadaljnje družbene eksistence in razvoja, ki naj bi bila istočasno zavest in vizija delavskega razreda. To pa pomeni, da so dolgoročni ter konkretni zgodovinski interesi delavskega razreda hkrati tudi interesi vseh mladih ljudi. Mladi ljudje hitreje in radikalneje aktivirajo pozicije progresivne akcije, hitreje absorbirajo revolucionarne ideje in so kaj malo obremenjeni s kakršnokoli tradicijo, ki so jo včasih stare družbene sile mimogrede indoktrinirale s tradicionalno zavestjo. Prav tako ta del družbe hitreje percipira nova spoznanja, hitreje in radikalneje reagira na vse odpore prizadevanj, ki so preizkus kritike revolucionarnih idej ter je dovzetnejša za zavračanje negativnih idejnopolitičnih pojavov – v njeni zavesti se močneje odražajo vplivi različnih družbenih tendenc, ki skušajo vpreči mlado

generacijo. Organizacija, ki bi bila sama posredniška vez med mladimi in ostalimi organizacijami, med mladino in samoupravljanjem, ni potrebna. Gre za to, da organiziramo mlade tam, kjer delajo ter živijo, da organiziramo delavsko mladino v tovarnah, oddelkih in letnikih. Iz teh osnovnih delovnih in organizacijskih enot, kjer se izraža temeljni interes mora na osnovi ustreznega delegatskega sistema rasti celotna organiziranost. Na teh temeljnih enotah pa se mora zagotoviti tesna povezava ter akcijska in programska enotnost s sindikatom v delovnih organizacijah, SZDL v krajevnih skupnostih, ki se mora odražati tudi v organiziranosti na nivoju občin, republike ter federacije. Navkljub povedanemu obstoječi odnosi med mladimi niso zadovoljivi med kmečko in delavsko mladino na eni strani in med učečo se na drugi, vseskozi doslej ni bilo prave povezave in sodelovanja, z večino pa le to ni bilo prisotno. Zatorej so nam intencije 3. konference ZK še kako dobrodošle, saj so na široko odprle vrata prepotrebniemu združevanju, ki mu bomo, upam, priča v prihodnosti.

V okviru dejavnosti in vloge pokrajinskih klubov naj bi se preko le-teh v vseh tistih občinah, kjer ni prisotna minimalna oblika študentske organiziranosti odvijala idejno - teoretična, akcijska in organizacijska povezanost vseh mladih. V veliki večini slovenskih občin bi naj bili prav pokrajinski klubi tista čvrsta vez, ki bi zagotavljala monolitnost mlade generacije. Na njih naj bi, gledano z našega študentskega vidika, temeljila skupna akcija, ki bi bila garant enotnosti slovenske socialistične mladine. Povezovanje in združevanje z matičnimi mladinskimi aktivni naj bi se kazalo v aktivni participaciji pri soustvarjanju politike aktivov socialistične

mladine v občinah, ustvarjalnem poenotenju študentov v celovito mladinsko telo, kjer naj bi študentje kot relativno najbolj izobražen sloj mladih ljudi dejali drugim mladincem to, kar jim zavoľjo specifičnega položaja, ki se kaže v večjem pridobljenem znanju tudi lahko da. S tem pa seveda ne poropagiramo študentskega elitizma, kajti razmišljanje smo pričeli s predpostavko, da so študentje v celoti enaki in enakovredni drugim delom mladih in da si tudi od njih lahko obetajo novih kvalit, ki njim samim niso lastne (delavska svežina, neobremenjenost z lažnim intelektualizmom, revolucionarno izvirnost, često večja pripravljenost za uresničevanje konkretnih akcij ipd.)

Na opisani način bi v vseh tistih slovenskih občinah, kjer ne obstajajo študentske organiziranosti pokrajinski klubi študentov tvorili člen med vsemi mladimi, se z njimi zlili v enotno fronto s ciljem vedno znova dograjevati in izgrajevati s pomočjo markastistično dialektične zunanje politike, bolj humane bolj pravične in razredno proletarsko razščiščene odnose med delovnimi ljudmi. Kot idejno – teoretično jedro in akcijski iniciator teh pozitivnih procesov razvoja pa naj bi vselej znova prihajali v okviru klubov do izraza aktivni mladih komunistov.

Pokrajinski klubi tako ne bodo vzdrževali lojalnih interesov študentske populacije, ki prihaja iz posameznih občin, ampak jih bodo enakopravno vključevali v novo okolje, seznanili z aktualno problematiko ter dajali predloge za akcijo. Regionalne sfere akcijskega programa in organizacija ZSMS naj vzgaja in izobražuje takšnega občana, ki bo poleg svoje stroke znal uspešno aktivirati tudi družbeni smoter (celovito osebnost). Zagovarjanje skupnih interesov pa bržčas pomeni, da smo se zavestno odrekli lokalnim interesom in kar je najbistvenejše, da se ne precenjujemo niti podcenjujemo.

(izvleček iz referata na IX. kongresu ZSMS)

Marjan Ramšak 7

ALI JE ŠTUDIJA DELO ALI NE ?

(DRUŽBENO-EKONOMSKA OPREDELITEV ŠTUDIJA KOT DELA)

Vprašanje opredelitve študija v socialistični samoupravni družbi se vklaplja v problematiko prevrednotenja vseh družbenoekonomskih kategorij in njih uveljavitev v skladu z načeli in cilji družbenega razvoja. Dejstvo, da gradimo družbo prihodnosti na materialnih temeljih, ki jih je oblikovala preteklost, nam nalaga obveznost stalnega soočanja vseh realnih pojavov z našo vizijo družbeno-ekonomskih odnosov. Pri tem je nujna doslednost, ki ne bo puščala odprtih stranskih vrat ostankom preteklih družbeno-ekonomskih odnosov, ki smo jih kot celoto že presegli. Osvoboditev dela, kot splošni cilj, ne more biti realizirana, če ne bo zajela vseh oblik angažiranja človeških potencialov v družbenokoristnem delovanju. In študij je ena izmed oblik angažiranja človeških potencialov, ki ima svoj nesporni družbeni pomen, in ki po svojem bistvu nudi eno izmed neobhodnih osnov človeške družbe nasploh.

Prizadevanje jugoslovanskih študentov po delovnem statusu študenta v bistvu pomenijo zahtevo po izključnem tretiranju študija kot dela. Še posebej je bilo v tem smislu v zadnjih letih kontinuirano delo skupnosti študentov v Sloveniji. Zahteva je jasna: če študij je družbeno potrebno in koristno delo, potem je tisti, ki to delo opravlja na primernem kvalitetnem in kvantitetnem nivoju, delovni človek z vsemi prebivalci, ki delovnim ljudem pripadajo. Vendar pa danes opažamo, da nimamo nobene splošno priznane opredelitve študija – niti kot dela niti kako drugače. Razna nepopolna tolmačenja, ki jih bom skušal navesti, so le bolj ali manj ugibanja: če študij ni delo, kaj potem sploh je? Jasno je, da so v razslojeni družbi prisotna različna vrednotenja družbenih kategorij in da se ta vrednotenja razlikujejo pač glede na različne interese različnih skupin (naj so to razredi, klasoidne tendence ali kakorkoli že pojave diferenciacije opredeljujemo).

ČLOVEK ALI PRODUKT?

Ena od pogostih opredelitev študija je produkcija kadrov. Študent naj bi kot predmet dela stopil v pedagoški proces, kjer ga pedagoški delavci s svojim delom preoblikujejo. Iz tega procesa stopa produkt – diplomant, ki ga institucije nato uporabijo kot kader, ker je kot tak tem institucijam potreben. Družbena vloga izobraževalnih ustanov je po tem konceptu takšna, da producira čim več uporabnih kadrov in z njimi zalaga organizacije.

Če sprejmemo takšno koncepcijo kot ključno opredelitev študija, pomeni, da se strinjamo s popolnim razčlovečenjem študenta v neki predmet obdelave. Potemtakem je študent objekt, analogno temu pa tudi „pravi“ delavec „pravem“ delovnem procesu zadobi status takšne delovne sile, katere namen je služiti Organizaciji. Ta Organizacija je pri tem delavcu popolnoma odtujena in z delavcem razpolaga. Pri tem pa moramo vedeti, da večini odtujena institucija služi tisti manjšinski strukturi, ki jo ima v oblasti. Takšna struktura bi potemtakem imela pravico v imenu organizacije, podjetja, poslovnega uspeha, ipd., manipulirati s tistimi, ki zanjo delajo. V naših razmerah tak pojav imenujemo tehnokratizem. Producirani kadri, vseskozi vedno objekt, naj bi bili oblikovani tako, kot najbolj ustrezajo interesom teh struktur, na zunaj prikazujočih se kot vrednote učinkovitih poslovnih sistemov.

ŠTUDENT, KI AKUMULIRA KAPITAL

Ena v naši družbi precej prisotnih opredelitev študija pravi, da študent s svojo aktivnostjo v času šolanja akumulira sposobnosti, da bi kasneje s pomočjo tako dobljenih kvalifikacij opravljal družbeno potrebno in koristno delo. Motiv študija naj bi bil v tem, da bo kasnejše diplomantovo delo bolj cenjeno in bolje nagrajeno kot delo tistih ljudi, ki niso študirali – izobraženec naj bi imel privilegiran položaj. Študij je cena za vstop v elito.

Ta koncepcija kot ključna drži, če hkrati priznavamo obstoj elite v družbi. Vemo pa, da so elitistične koncepcije vse prej kot kompatibilne s samoupravnim socializmom. Čeprav v tem primeru študentu priznamo, da je človek – subjekt dogajanj, hkrati pristanejo na pozitivno vlogo družbene elite. Potemtakem je motiv študija tem močnejši, čim bolj elitna je elita; študija brez elite ni.

DELO, KI PRODUCIRA ZNANJE

Znanost in znanje ni samo sebi namen, je funkcija človeške osebnosti in organizirane družbe. Poleg vsega drugega je znanje (in preko tega tudi znanost) le to, kar nekdo ve in kar lahko uporabi. Znanje dobi občečloveško veljavo šele takrat, ko ga je mogoče angažirati kot sredstvo pri doseganju družbenih ciljev.

Študijski proces je eden najpomembnejših procesov pridobivanja uporabnega znanja. Lahko tudi rečemo, da gre za

produkcijo in da je produkt uporabno znanje. Kot v vsakem produkcijskem procesu sodelujejo tudi tukaj poleg materialnih faktorjev tudi ljudje, ki združujejo svoje delo. V osnovi gre za dve vrsti dela, ki ju je treba združiti: ena skupina ljudi z delom ob aktivnem spremljanju razvoja znanosti pridobljeno znanje posreduje drugi skupini ljudi, ki to znanje s svojim aktivnim delom sprejema. S samim sprejemom znanja namreč še namen ni dosežen, kajti študij ni sam sebi namen. Njegovi rezultati se morajo pokazati kot družbeno potrebni in koristni s tem, ko prispevajo k družbeni produkciji (v najširšem smislu). Ta prenos znanja je nujen pogoj, da je mogoče znanje realizirati v produkciji. Študent, ki se kot diplomant zaposli, omogoči nato prispevek tega znanja pri dosegu družbenih ciljev. To tudi pomeni, da je družbena koristnost študija v tem, ko znanje iz oblike teoretičnega celovitega in logičnega spoznanja (znanosti), predela v uporabno obliko. Uporabna oblika znanja pa je v sposobnosti diplomanta oplemenititi produkcijski proces s pridobljenim znanjem. Za ta rezultat pa morajo vlagati delovne napore vsi udeleženci pedagoškega procesa.

UČINKOVITOST ZNANJA

O nujni prisotnosti znanja in znanosti pri vsakem opravi, ki naj da družbeno koristne rezultate, ne more biti nobenega dvoma. Razne raziskave so tudi pokazale, da produktivnost delavca močno raste z njegovo izobraženostjo, za kar tudi ni dvomov. Zakaj neki

potem dvomimo o opredelitvi študija kot družbeno koristnega in potrebnega dela?

Študij zahteva delovni napor vseh udeležencev, pa vendar ga družbeno vrednotimo le pri eni kategoriji udeležencev, pri drugi pa ne. Produkt študijskega procesa — uporabno znanje, ki ga je mogoče direktno vložiti v družbeno produkcijo, je rezultat delovnega prispevka obeh strani; če je angažirana le ena stran, do rezultata ne pride.

Družbeni potencial uporabnega znanja je torej direktni rezultat študija. S tem, ko se potencialno uporabno znanje realizira (diplomant se zaposli), pa je podan tudi direktni prispevek družbeni produkciji. Ta direktni prispevek pa je rezultat študija.

Argument proti študiju — delu, da študij ne daje družbeno pomembnih rezultatov, s tem izgubi veljavo. Študij je le faza v življenjski produkciji strokovnjaka, za kvaliteto njegovega delovnega prispevka celo zelo pomembna, če že ne odločilna. Če tudi potencialno uporabnemu znanju kot direktnemu rezultatu študija še ne priznamo družbene veljave, pa jo nesporno pridobi takoj, ko se vključi v produkcijo in se materializira v produkt. Navsezadnje pa je vprašanje ali vedno vrednotimo delo le po direktnih in takojšnjih rezultatih. Z enako, če ne celo večjo pravico, bi lahko odrekli družbeno priznanje vsakemu delu, ki se takoj ne opredmeti v produkciji kot večja vrednost produkta. Ob tem pa seveda pozabljamo, da z razvojem upada delež direktno vložena dela v produkcijo in da se večja delež tistega dela, ki se v produktih realizira šele posredno, ki pa produkcijo omogoča.

UGIBANJE O RAZLOGIH

Zakaj študij tudi v pogojih sedanje stopnje razvoja socialističnih samoupravnih družbeno ekonomskih odnosov še ni dosegel veljave dela, je težko precizirati. Mogoče gre tudi za zgodovinske razloge. Študij je vedno bil privilegij vladajočega razreda. Čeprav je glavni namen študija v pridobivanju znanja, ki se po tej poti vključi v prizadevanja za doseg družbenih ciljev, ima študirajoči tudi večje možnosti za razvoj celovite in vsestranske osebnosti. Zato so si vladajoči razredi vedno ohranili ta privilegij zase. Hkrati je v posredovanju znanja tudi družbena moč, z vedno večjo zapletenostjo družbenih procesov zahteva tudi njih upravljanje vedno več informacij. Nakazani konflikt med lastnino in znanjem v borbi za monopol nad upravljanjem se je v razvoju kapitalistične družbe rešil v izraziti zmagi znanja, kakor hitro so menažerji odvzeli lastnikom kapitala vse bistvene kompetence upravljanja.

Naši družbi na današnji stopnji razvoja nikakor ne moremo pripisovati brezkonfliktnosti, konflikti so krivi za neurejene probleme in neurejeni problemi so razlogi konfliktov. Vsako pomembnejše družbeno naziranje ima svoje nazore v določenih družbenih interesih. Interesi okostenelih univerzitetnih struktur, tehnokratske potrebe po „profilih kadrov“, elitistični kvazintelektualizem, etatistični monopoli oblasti pa tudi razne laži — levičarske skupinice. Vsakemu po svoje najbrž ustreza nedefiniran položaj študija in s tem študentska populacija z določenimi lastnostmi. Interesi enih so v popredmetenju in podrejanju študentskih množic, drugim ustreza tak položaj zaradi možnosti uporabe masovnega kritja ljudi, „ki ničesar nimajo, pa vendar nekaj vedo“. Prav tako se pojavlja vprašanje razvitosti materialne baze, če povsem omogoča enakopravno vrednotenje študija kot dela.

NEENAKA IZHODIŠČA SAMOUPRAVLJANJA

Samoupravne pravice ljudi izhajajo iz njihovega dela. Medtem ko je v gospodarskih organizacijah po skoraj četrstoletnem strukturnem uveljavljanju samoupravljanja enakost pri upravljanju že povsem nedvomna, pa v visokem šolstvu napredujemo počasneje. Študentom sicer priznavamo vedno več samoupravnih pravic in tudi imajo vedno večjo vlogo pri upravljanju visokega šolstva, pa je vendar njihova enakopravnost vprašljiva v svoji osnovi. Če je samoupravljanje pravica, ki izhaja iz dela, kako se lahko sklicuje na svoje pravice nekdo, čigar delo ni družbeno priznано? Od tod tudi bistveno različne vloge, ki jih udeleženci pedagoškega procesa pri upravljanju zavodov imajo. Medtem ko je za ene to pravica in dolžnost v celoti, pa drugi pridobivajo to po delih, skozi vedno večje kompetence, ki pa nimajo priznanih temeljev.

DAVORIN KRAČUN

IZ DELOVNIH KOLEKTIVOV

Komentar

Obveščanje delegatov

Z novo ustavo smo v našem družbeno-političnem in samoupravnem sistemu ukinili klasično predstavništvo ter ga zamenjali z delegatskimi odnosi, ki bi naj zagotovili neposreden vpliv delovnih ljudi in občanov na dogajanje in odločanje v ožji ter širši družbeni skupnosti. Delegatski sistem smo s samoupravnim sporazumom o združevanju TOZD v delovno organizacijo Talis uvedli tudi v samoupravni organiziranosti naše delovne organizacije. Ustanovili smo tri TOZD in eno DSSS ter na ta način vsaj na papirju uresničili zahteve iz ustavnih dopolnil. Za funkcioniranje organizacije samoupravljanja smo v vsaki temeljni organizaciji in v skupnih službah ustanovili delavske svete, poleg njih pa še razne odbore in komisije. Na nivoju delovne organizacije so ustanovljeni svet delegatov in drugi sveti delovne organizacije. Ne glede na to, kako se novi organi samoupravljanja imenujejo, je enako kot v našem novem skupščinskem sistemu veljaven tudi zanje delegatski princip upravljanja in sprejemanja odločitev. Kaj pravzaprav pomeni za nas delegatski sistem, delegatski odnosi, delegatska razmerja itd.? Prav gotovo ne gre za spremembo, ki smo jo zapisali le v novih ustavah, v zakonih in v naših samoupravnih aktih. Brez dvoma pričakujemo, da se bo nekaj spremenilo tudi v naši samoupravni praksi. Spremenilo pa se bo le tedaj, če bomo besede in proklamirana načela bolj vestno kot doslej spreminjali v dejanja in v življenje.

Povedali smo že, da delegatski sistem ukinja klasični predstavniški sistem upravljanja in odločanja. Člani delavskega sveta kot predstavniki so bili sicer voljeni neposredno na zborih delovnih ljudi, na seji samoupravnega organa pa so se lahko odločali po svoji lastni presoji, ne da bi se prej posvetovali z delovnimi ljudmi, ki so jih izvolili v ta organ. Predstavniki so bili za svoje delo sicer odgovorni delavcem, vendar je sam sistem dopuščal, da so se lahko obnašali neodgovorno, da so »privatizirali« in da je lahko s njimi po mili volji manipulirala precej močna podjetniška birokracija in tehnokracija. Spominimo se samo slabo leto nazaj, kako so potekale seje našega delavskega sveta.

Vabila so prejeli člani kakšne tri dni pred sejo, če se je mudilo, je bila seja sklicana kar po telefonu. Če se je zelo mudilo, se tudi zaradi nesklepčnosti samoupravnega organa nismo dosti sekirali. Delavci pred zasedanjem niso vedeli, o čem bo samoupravni organ razpravljal in sklepal, največkrat niso tega zvedeli niti po njegovem zasedanju. Nič boljše pa niso bili obveščeni o predvidenem dnevnem redu člani delavskega sveta. Sklicevati se na razpisani dnevni red na vabilih, ki so ga često dopolnili še na sami seji, je namreč slab argument. Tako so se znašli člani delavskega sveta na zasedanju v popolni nevednosti in tisti, ki so imeli vsaj nekaj čuta odgovornosti, so s strahom čakali, kaj bo od njih zahtevalo vodstvo podjetja. Po dolgem in največkrat težko razumljivem poročilu referenta so »predstavniki« z uteho dvignili roko, saj so vedeli, da bodo na ta način prej končali in odšli domov. Če pa se člani delavskega sveta le niso mogli strinjati s predlogom, ki ga je pripravila strokovna služba, smo poznali preprosta sredstva »prepričevanja«. Člane delavskega sveta so »prepričevali« tako dolgo, dokler se niso naposled vdali in dvignili roko. Nič čudnega, saj je lahko takšno »prepričevanje« trajalo tudi po več ur.

Vse te slabosti, ki sem jih mogoče nekoliko v ekstremu prikazal na primeru zasedanja starega delavskega sveta, nova samoupravna organiziranost z delegatskim sistemom ne bi smela več poznati. Osnovni pogoj za korenite spremembe v naši samoupravi in za učinkovito delovanje delegatskega sistema pa je predhodno in pravočasno obveščanje delegatov. Vzemimo naš svet delegatov kot najvišji samoupravni organ na nivoju delovne organizacije. Delegati v tem organu bi morali biti o zasedanju pravočasno obveščeni, vsaj en teden prej pa bi morali prejeti tudi materiale za razumljivo obrazložitvijo materije, ki se bo obravnavala, in s predlogom sklepov, ki bi jih naj na seji sprejeli. S posameznimi točkami dnevnega reda morajo nato delegati seznaniti delavce, se z njimi posvetoovati ter se tako seznaniti s stališči, ki jih morajo zastopati na zasedanju samoupravnega organa.

Delegati morajo torej priti na zasedanje sveta delegatov z že znanim stališčem sredine, ki jo zastopajo. Nobeno prepričevanje in barantanje za glasove ne pomaga nič več, če je ta sredina naročila delegatom, da ne smejo glasovati za kakšen predlog. Sicer je pa takšno prepričevanje in barantanje proti načelom samoupravljanja in tudi protiustavno. Mislim, da smo prav z delegatskim sistemom samoupravo približali delovnemu človeku. Trditev, ki jo v nekaterih krogih žal često slišimo, da se delavci ne zanimajo za samoupravljanje, je neresnična. Za njo se skrivajo kvečjemu težnje, da bi samoupravljanje odtujili delovnemu človeku. Samoupravljanje bo namreč za delovne ljudi zanimivo toliko, kolikor jim bomo resnično omogočili odločati o pomembnih zadevah s področja njihovega dela in življenja. To pa je predvsem naloga naših strokovnih služb in vodilne ter vodstvene strukture, ki mora biti politično in samoupravno dovolj zrela in osveščena, če bo želela še naprej uživati zaupanje delavcev. Naloga strokovnih služb je, da pravočasno pripravijo razumljive informacije za delegate samoupravnih organov. Priprava posamezne informacije in predloga sklepa je dolžnost in pristojnost tiste službe, ki potrebuje sklep samoupravnega organa za normalno in zakonito nadaljevanje svojega dela. Svet delegatov je menda že zagrozil, da v bodoče ne bo več obravnaval točk dnevnega reda, če ne bodo delegati pravočasno seznanjeni z njihovo vsebino. Pravilno bo ravnal, če bo svojo »grozno« tudi uresničil. Nepravilno je tudi dopolnjevanje točk dnevnega reda na sami seji, saj bi na ta način morali delegati zopet sklepati o nečem, s čimer prej niso bili seznanjeni.

Delegatski sistem zagotavlja torej bolj neposreden vpliv delavcev — samoupravljalcev na posamezne samoupravne odločitve. Brez pravočasnega, objektivnega in razumljivega obveščanja delegatov pa je ta sistem neučinkovit in nezanimiv. Pa še to! Tarnamo, ker so seje zadnji čas predolge in dolgočasne. Takšne so zaradi slabega in neučinkovitega obveščanja delegatov. Z dobrim obveščanjem in s predpostavko, da so delegati z materijo že seznanjeni, bi lahko včasih sejo, ki je trajala pet ur, končali v eni uri.

Tako!

M. PESTIČEK

Faksimile članka objavljenega v Talisovem glasilu „Talis včeraj, danes, jutri“

VSEMOČ IN NEMOČ

Utvvara, da teče življenje prakse po taistih tirnicah, kot jih poznamo vbežnem vsakdanu in ki nam jih vtepljejo učene profesorske glave, nehote zavede marsikaterega „mladeniča (ali mladenko) rosnih let“, da se koj ob prihodu na bodoče delovno mesto a14, malce zavrl. Nadaljevanje kihotovske zgodbe nemara poznate in je zatorej ne bom zaplete v nevidne zanke podjetniške birokracije, klanov, klikarstva, familiarnosti, neosveščenosti, v zanke, ki se pretkano zategujejo in naposled — zadrgejo ...

V poduk vsem eventulenim bodočim uslužbencem in sedanjim revolucionarnim nadebudnežem naj navedem ne-zgledno usodo nekdanjega urednika notranje rubrike Katedre, Mirča Pestička, mlajšega.

Don Mirč Pestiček je do pogledu na tehno-menažerski in birokratski mlin vzel šolsko in študentsko revolucionarnost nekoliko preveč zares — vtaknil je namreč svoje prste med igle mogočne podjetniške vetrnice — misleč, da jo bo vsaj malce zavrl. Nadaljevanje kihotovske zgodbe nemara poznata in je zatorej ne bom ponavljal; pomudil pa se bom pri primeru Mirč Pestiček mlajši in samoupravni odnosi v Mariborskem TALISU.

Često opozarjanje predsednika DS izraženo javno na sestankih, češ, da delegati niso dovolj podrobno in vsestransko

obveščeni o dogajanju v podjetju, je privedlo Mirča Pestička, sicer odgovornega urednika internega glasila „TALIS – VČERAJ, DANES IN JUTRI“ ter sekretarja enega izmed oddelkov organizacije ZK v podjetju, da je v imenovanem listu priobčil prispevek (komentar) z naslovom „Obveščanje delegatov“, v katerem je kritično ovrednotil tovrstno problematiko.

Nekoliko preveč na glas izražena resnica je imela po naši študentski sodbi, kaj čudne posledice. V podjetjih pa je to baje dobro preizkušena in zlasti ustaljena praksa.

Najprej je generalni direktor „povabil“ Mirča na zagovor. To se je dogodilo tako, da je nekega lepega trenutka prišel k Pestičku njegov šef in mu dejal: „Aj, greva na raport!“

Ob prihodu v direktorjevo pisarno se je Mirč vsedel kot ostali – prekrizal je noge – kar pa je tovariša generalnega silno razburilo in mu je, ne da bi skoparil s nevsakdanjimi izrazi, zagrozil, da če ga doma niso naučili bontona in omike, da bodo to storili v podjetju. Zadnji čas da je tudi, da se končno nauči misliti po „talisovo“. Trenutek za tem se je vtila nanj ploha očitkov in obtožb, češ, da širi laži po podjetju, da gre v članku za golo natolcevanje, ipd. Sestanek se je tako spridil v ihtav monolog, podoben vzgojnemu posegu med ravnateljem in prvošolčkom.

ki je razpravljaj o objektivnosti objavljenega članka in hkrati tudi o nadaljni politiki informiranja ter urednikovanja časopisa. Kolega Mirč sestanku tega organa, na osnovi ustno izrečenih prepovedi, ni smel prisostvovati – to odločitev je šefu posredoval menda generalni direktor. Prepoved prisostvovanja seji pa naj bi veljala tudi za vsa zasedanja samoupravnih organov, ki so se vršila naslednjega dne. Kot posebno zanimivost naj navedem naslednji primer: ne glede na to, da je bil doslej vselej običaj, da je Mirč Pestiček kot urednik glasila prisostvoval sejам samoupravnih organov, mu je to pot tajnica, ko mu je že izročila vabilo za sejo sveta delegatov dejala, naj le-to vrne, češ, da je direktor naročil, da mu tokrat vabila ne sme izročiti. Tovrstno postopanje gotovo pomeni na nek način zavajanje delegatov, kajti s tem, da je bila enostransko in samovoljno odvzeta prizadetemu pravica pojasniti svoja stališča, je bila seja tudi neobjektivna, delegati pa so videli samo eno plat medalje.

Na tem sestanku so tudi sklenili, da bo v bodoče časopis izhajal samo trikrat do štirikrat na leto, kajti da je predrag, čeprav nihče od prisotnih ni mogel prav vedeti, koliko stane posamezna številka. Na tej isti seji so tudi očitali odgovornemu uredniku, da je

Upošteva je direktorjevo zahtevo, češ, da naj samoupravni organi preverijo, ali se pisanje kolega Pestička sklada z dejanskim stanjem v podjetju, je Mirč dal iniciativo za sklicanje tovarniškega sekretariata ZK, ki se je sestel čez dober teden dni in ki se ga je udeležil tudi tovariš generalni, sedel poleg Pestička, ter budno motril sleherno njegovo in besedo ostalih članov sekretariata. Pridam naj še to, da je sekretariat ZK, bržčas iz strahu pred direktorjevo vsemočjo, skoroda petnajst minut odlašal z pričetkom seje – takoj pa, ko je direktor prispel, je le-ta dobil besedo in imel v bistvu uvod v obravnavanje problematike. Članom sekretariata torej ni preostalo drugega, kot da so se odločili za kompromisno (in s tem opurtonistično) rešitev, kajti nazadnje so ugotovili, da stanje, opisano v imenovanem člančiču sicer velja, takole na splošno, nikakor pa ne v njihovi organizaciji. Takšni odločitvi je botroval tudi (levji) delež direktorja, ki je sprva, ko si še ni bil docela na jasnem, kako se bo obnesel ta preskus jakosti njegove avtoritete, diskutiral dokaj prevideno in ovinkarsko, na kraju, ko se je tehtnica prevesila v njegov prid, pa je prešel v frontalni napad in tako kot poprej „na raportu“, tudi to pot ni izbiral izraznih sredstev.

Istega dne, takoj za sejo sekretariata, se je sestel tudi Svet za informiranje (samoupravni organ na nivoju delovne organizacije),

zaslužkar in sklenili, da mu v bodoče ne bo honorirali prav noben prispevek (kar se ni dogajalo niti do tedaj – razen fotografij, o čemer pa je vedno odločal uredniški odbor). Svet za informiranje je v njegovi odsotnosti razpravljaj, kot že rečeno, tudi o uredniški politiki lista, pri tem pa na tem shodu ni bilo dovoljeno prisostvovati odgovornemu uredniku, ki bi bil lahko edini kompetenten zagovarjati sedanjo politiko. O vseh teh sklepih je popoldne na seji uredniškega odbora, ki jo je sklical urednik Mirč Pestiček, poročal vodja kadrovske-splošnega sektorja in ob tej priliki navedel primer, da so bile pritožbe s strani delavcev, po katerih uredniki baje niso objavljali prispevkov bralcev. Poudariti moramo, da se je to dogodilo le pri objavi nekaterih pesmic, ki žal niso zadovoljile minimalnih kriterijev objavljanja.

Končna posledica na ta način odvijajočega se dogajanja in postopanja v Talisu je ta, da je s tem v bistvu dobilo klofuto samoupravljanje in zlasti informiranje v delovni organizaciji. Na delovno mizo Mirča Pestička pa zadnje čase prihajajo same nepomembne delovne naloge in Mirč postaja v Talisu „deklica za vse“, kajti dejansko ne opravlja več nekdanjega dela in je odgovorni urednik samo še na papirju.

VRELA KAŠA, OKROG PA MI SAMI

VSEM TISTIM, KI SO PRIZADETI, ALI PA NISO PRIZADETI

„ČIM LJUDJE SPOZNAJO, DA ŽIVE DOLGOČASNO, PRIČNE
RAZMIŠLJATI O NOVEM NAČINU ŽIVLJENJA!“ – PO
CEHOVU

Gre za destrukcijo ali konstrukcijo študentske kulture, za vprašanje ali ta sploh je ali je ni, kaj sploh je kultura, ali obstaja kultura, je kultura ali je ni, — z drugimi besedami, ali sploh jem hrano ali se samo pripravljam na edino obvezno in nujno opravilo, sranje.

Mogoče je res, da ta članek pišem iz globoke užaljenosti ali pa iz spoznanja, da sem še bolj nor kot vsi drugi, da se sploh mešam med ljudi, ki obiskujejo višješolske zavode v Mariboru, ker to niso študentje, ampak ljudje. Vse skupaj izgleda prekleto zapleteno, ali ne? Toda verjemite mi, kultura med študenti je na našem mestu, kamor lahko vsak vtakne nos, pa če ve kaj o njej ali ne, pa če se je pred sploh pripravil na diskusijo ali ne, pa če sploh razume kulturno snovanje, ali ne. Veste, malo samokritični moramo biti in tudi drugim sotrpinom iz študentskih vrst moramo povedati oziroma jih seznaniti z diskusijami ljudi, ki bi se morali na študentsko kulturo spoznati. Danes bi vas seznanil s takšnim pogovorom.

Ker sem soudeležen pri kulturnem uredništvu, je večina vprašanj pač letala name, pa čeprav nisem noben literaren teoretik ali zgodovinar. Kaj je sploh študentska kultura je glasilo vprašanje. Laičen odgovor, ki pravzaprav izraža edin mogoč sens je: kulturo ustvarjanje študentov, njihovo delovanje na kulturnem področju, pa naj bo to vezano na Kud Študent, na kulturno komisijo IO ali kulturno rubriko Katedre. Toda provokativno in bistva nepoznavajoče vprašanje je razpršilo lepe ideje o študentski kulturi. Ali lahko rečemo, da je študentska kultura res študentska, samo zato, ker jo ustvarjajo študentje? Ali lahko zaradi sociološkega pripadništva študentski populaciji imenujemo neko kulturo študentsko? Ali je pisal Prešeren, ker je bil pač advokat, advokatske pesmi? Vsa takšna vprašanja so podrli možnost debate, ker je jasno, da lahko tako debatira le strogi nepoznavalec kulture in umetnosti. To je, najbrž, namerno izzivanje ali pa namerno onemogočanje kulturnega uredništva, ker jasno, je, da se na take predpostavke ne da odgovoriti. Jaz bom pa poskušal, kolikor je v moji moči seveda, le po mojih „najpametnejših“ mislih odgovoriti, ker se čutim za to poklican kot urednik kulturne rubrike pri Katedri in ker mislim, da večina študentov ne bo podprla takšne napačno zastavljene diskusije. Zakaj sem se odločil, da seznanim širšo študentsko in drugo javnost o tej debati, je jasno: če študentska kultura sploh ne obstaja, zakaj potem potrebujemo poseben naziv kulturne komisije pri študentskem listu. Zakaj je potem raje ne izločimo, kajti da bi samo zaradi nemožnosti objavljanja v osrednjih literarnih in kulturnih revijah in časopisih, objavljali v Katedri, za to zdajšnjemu kulturnemu uredništvu ne gre. Gre mu za idejo, da študentsko kulturo reprezentira v mariborskem in slovenskem prostoru, kamor vsekakor spada, saj je integralni del celotnega kulturnega delovanja. Je sestavni del nekega širšega pojma slovenske kulture, upam pa, da se tukaj ne bo ponovno postavilo vprašanje, ali slovenska kultura obstaja, ali ne. Upam, da je vsaj ta debata odvečna.

Moje osebno mnenje je, da ne bi smelo biti vprašljivo, ali študentska kultura sploh obstaja. Jasno namreč je, vsaj zame, da je kultura, ki jo ustvarja študent, študentska kultura. Res je, da ne moremo študentske kulture označiti kot neko kulturno smer, kot neki — izem, ker so le-ti stilo ali vsebinsko ali celo filozofsko determinirani, kar pa pri nas ne obstaja. Mi se trudimo le zbrati okoli sebe ljudi, predvsem študente, ki se ukvarjajo s kulturnim ustvarjanjem in sami sebi določamo kriterije, ki se nam zdijo pravilni, da obdržimo neko kvaliteto našega ustvarjanja. Res je, da je večina nas vezana na literarno prilogo Katedre, OBRAZE, vsaj tisti, ki literarno snujemo in ustvarjamo, je pa res, da je mnogo

naših kolegov že objavljalo tudi v drugih literarnih revijah in s tem doseglo afirmacijo svoje kvalitete. Padla je tudi opazka, da se je na primer partizanska kultura lahko porodila zaradi vsebinske povezanosti, ker se mi zdi, da so takratni in zdajšnji umetniki ustvarjali sliko življenja in ga po miselnem premlevanju podali na svoj umetniški način. Res pa je, da se je t. i. partizanska kultura pojavila v določenem času in določenih pogojih NOB. Toda ali ne moremo ravno po tej logiki tudi dokazati, da študentska kultura tudi obstaja. Enako je vezana na časovno obdobje študija, ki ga študent opravlja, res je, da se pojavlja tudi v določenih pogojih, ki jih pa postavlja študijski režim, vendar nikjer ne vidim, da bi morala biti ta kultura snovno ali idejno povezana, ali da bi si postavila okvirje kot si jih je na primer postavil naturalizem, da bi nato oficijelno obstajala.

Jasno pa je, da nisem dovolj filozofa in literarnega teoretika, da bi lahko v potankosti razlagal pojem študentske kulture. Res pa je, da vem, kaj bi radi dosegli pod tem pojmom mi, ki se ukvarjamo s kulturnim udejstvovanjem. Predvsem nam gre tukaj za neko sprostitev po študijskih obveznostih, ki jo mnogi tudi vtikajo pod pojem izvenštudijske ali obštudijske dejavnosti. Res je, da kultura spada med dejavnosti, ki niso nikoli bile preveč cenjene. Kulturnik se je pač zmeraj in v vsakem času gnil za nečim iluzornim, za nečim, kar sploh ne obstaja. Tako so vsaj pojmovali vsi tisti, ki v kulturi niso našli nobenega smisla, razen popisane papirja, migetanja po odru, čivkanja v zborih in nategovanja instrumentov v orkestrih. Osebno sem pa mnenja, da sploh ne more biti več vprašanja, ali študentska kultura obstaja, že samo, če pogledamo program KUD Študent, ki je praznoval 10 obletnico obstajanja. Ne vem, če ni izraz študentske kulture tudi folklor, ki jo plešejo študentje, čeprav drži, da je to samo folklor, kot je pametno ugotovil nekdanji urednik Katedre Davorin Kračun. Še bolj posrečeno je bilo njegovo dokazovanje, da študentska kultura ne obstaja, oziroma, da ni nujno, da je študentska kultura samo zaradi tega, ker jo študentje ustvarjajo, s sledečo izjavo: ali lahko označimo pesmi, ki jih je napisal moj ded, moj oče in jaz za kračunsko kulturo. Osebno sem bil mišljenja, da bi jo lahko tako imenovali, če bi vsi trije napisali pesem, medtem ko se on s tem ni strinjal.

Pa saj ni važno toliko provociranje ljudi, ki pač pridejo na Katedro, da bi pokazali, da so še vedno trdni temelji, ki poznajo vse aktivnosti študentske populacije in so celo s tem postavljeni kot edini ocenjevalci in kot edini ljudje, ki si lahko dovolijo diskusije na vsakem nivoju, čeprav je kakšna teh diskusij tudi pod nivojem njihove inteligence sposobnosti. Mislim, da bi s takim načinom morali prenehati. Naj ostane zmeraj merilo študentske dejavnosti predvsem delo in trud, ki ga študentje vlagajo v študentske aktivnosti. In pri vsem zapoznelem razvoju študentskega gibanja v Mariboru se ne bi smeli ustavljati pri takšnih debatah, ki nam ne dajo nobenega zaključka. Je pa res, da smo se v kulturnem uredništvu Katedre po tej seji dogovorili o dokaj velikem programu ugotavljanja, ali je zajec v grmu ali izven njega, in bomo v mariborskem okolju poskrbeli in povprašali za mnenje pristojne ljudi, da bodo odgovorili na ta izredno zapleteni vozel študentske kulture.

Osebno sem pa še vedno mnenja, da ne smemo dovoliti podcenjevanja aktivnosti študentske kulture, kajti mislim, da je bilo že toliko storjenega, da bi se le-ta dokazala, da ni nobeden več poklican, da bi omalovaževal storjeno. Vsem sotrpinom pa polagam na dušo, da nas naj takšni majhni spori le samo še bolj spodbudijo pri iskanju našega cilja, saj smo se zavezali, da bomo izgarali kar najboljšo platformo poznejšim generacijam, ki prihajajo za nami. Zato nas takšne peripetije ne smejo razorožiti ampak nam morajo dati novih idej, novih, še boljših zamisli za dokazovanje študentske kulture, ker le z delom bomo dokazali vsakemu, da se moti, če upa trditi, da študentske kulture ni, pa čeprav se vrti samo v etiketo in naziv nekega delovanja. Zatorej se vseeno zahvaljujem tovarišem, ki s podobnimi debatami podpihujejo našo užaljenost in naše mišljenje, da bomo lahko s prvimi in trdnimi argumenti dokazali to, kar oni hočejo omajati. Ne ne bomo se pustili, čeprav bela krizantema še vedno ni dovolj zrasla, da bi lahko prepričala vse ljudi, da je v kulturi toliko vrst ustvarjanja, kot je v Jugoslaviji narodnih kultur, pa vseeno vsaka narodna kultura podpira razvoj jugoslovanske kulture, ki pa se nato razvija še v širše pojme kulture.

Vem, da nisem zadovoljivo odgovoril obema tovarišema, ki upam, ne bosta zamerila, da sem se upal obelodaniti pogovor kajti kljub vsemu človek iz vsega potegne tudi pozitivne rezultate, kot smo jih mi iz tega pogovora: še večja aktivnost in še večja zagnanost za delo. Mislim pa, da bo omenjenima tovarišema naše delo le dalo edini mogoči in zadovoljiv odgovor.

MITJA ŽITNIK

... PA NAŠA KULTURA

Nekdo se vozi z avtom, pije in je ter hodi s punco in lovi „lovo“ pa napravi izpite in se požvižga na „kako kulturo“. Včasih se prav zavestno ustavi in razmišlja o kulturi ... Posebej o naši študentski ...

Zakaj to počnemo?

RAD IMAM UMETNOST. Resnično. Približno tako in toliko kakor zeleno trato spomladi. Približno tako. V tem si upam in imam pravico presojsati o lepem ... Ni ga, ki bi mi lahko to pravico oporekal. Če je svoboda o doživljanju lepe spomladi, je tudi svoboda o doživljanju in odnosu do umetnosti, do kulture.

Tako se požvižgam na kritike v štirih besedah, kakor se požvižgam na „učenjake“ v morju leporečja o „kvaliteti“ in „nivoju“ in sploh. Na ene in druge se požvižgam, ker jim manjka ljubezni do nečesa vrednega. Manjka jim pravega, globokega odnosa. Tistega odnosa, ki je skrit zunanjim očem in ki je lasten njim samim. Tiste globine, ki ostaja v človeku v dnevih osamljenih, v dnevih samotnih in meglenih. Manjka tistega, kar pripravlja pomlad ali jutri po noči. Kakor se požvižgam na take „vsakdanjke“ tako si želim in hočem pogovora z ljudmi, ki imajo radi nekaj več na tej ljubi zemlji. Hočem kritično pogledati brez lažne učenosti in lažnih fraz na naš kulturni trenutek. Danes 10. oktobra 1974 pred tem, ko grem ob 19.30 v gledališče na premiero *Magic Afternoon*, po tem, ko sem bil včeraj na koncertu Miloša Mlajnika ITD. V tem trenutku, v katerem lahko razmišljam o čudovitih trenutkih na nedavnih koncertih. Hahko bi se o tem z marsikom pogovarjal, pa mnogih, ki sicer „učenjaško“ razpravljajo o kulturi (posebej naši študentski) ni bilo na koncertih in jih tudi ne pričakujem na nocojšnji premieri. Ali take oblike niso naša študentska kultura ter moramo posegati v učene knjige iz učenih predalov, da bi se razgovorili in milostno porabili naš predragoceni čas tudi za „probleme kulture“? Morda pa je kultura tisto sočno zavijanje po gostilnah v ambientu alkoholnih hlapov?

Kaj je študentska kultura?

Pometel bom pred svojim pragom, pa bo ostalo še zmeraj veliko vrednih stvari, za katere mislim, da SO ...

Pravo veselje in doživljanje je literarni večer. Človek se vrača s človekom v vzdušju, ki je podoben onemu v naravi daleč od hurpa. V moči, ki jo ima pristnost podanega in lepota glasbenega, smo blizu. V širini, ki jo imajo izbrane misli, je naš pogled usmerjen nedaleč, dalje od Gosposke. Super um. Socializem. Mi, ki podajamo, mi, ki sprejemamo, mi, ki smo poštene v naših namenih, mi ki se ne gremo karierizma, mi, ki nas je začarala glasba, postajamo še bolj ljudje. Resnično.

Literarne večere prirejamo že leta in na njih sodelujemo že leta. Vesel sem, če je vsako leto več ljudi na takih večerih. Delamo—organiziramo nekaj stalnega, dobrega in pristnega. Mogoče smo nekoliko domislili obliko—sama ideja je stara. Naši dedje slovenski so poznali čar takih trenutkov. Mi vnuki nadaljujemo. Pogumno—ni važno število zbranih. Važen je pristen odnos in resnična potreba. „Učenjaki“ in „frazerji“ naj še dalje ostanejo v svojih „velikih problemih“. Literarni večeri so preživeli že marsikaj in živi bodo ostali tudi njim navkljub. Srečamo se lahko seveda tudi na razstavih. Če le utegnem „skočim“ v salon Rotovž, v Avlo in včasih v galerijo. To je umetnost—del kulture. Tiso in tisto ustvarjanje v likovni skupini PA.

Spominjam se razstave pred leti in kakšne slike še sedaj. Skoda, da ni več skupinskih razstav likovnikov PA. V preteklosti so na primer v prostorih Katedre zvenele kitare, frulica, klarinet in celo violina. Sedaj so prostori Katedre blizu KUD. Velikokrat so naši sosednji prostori kar natrpani ob sestankih. Poznam njihovo razvejano dejavnost, ki ji botruje zavzetost in zagnanost članov KUD.

V besednem ustvarjanju mi je pravo vzpodbudo pomenilo sodelovanje z *Dialogi* in literarno prilogo Katedre. Omenim še naj ob tem branje pesmi in proze v *Pesnici*, *Lovrencu*, *Lenartu*, *Gradišču*, *Zg. Ščavnici*, *srednjih šolah* in še ... Ustavim se ob kulturnih problemih v časnikih, na televiziji, radiju ... Razmišljam in kdaj kaj napišem. Toliko in morda še kaj... Oprostite, ampak „jaz se grem študentsko kulturo“. Oprostite vsi „učeni“ diskutanti ali pa „jednati kritiki“.

Delam nekaj kar me veseli in nekaj kar mi ne prinaša materialnih koristi. Jaz. Pa kaj jaz — kaj če pišem o tem? Bom s tem predlagal model za našo študentsko kulturo?

Ne. Preprosto — ne morem videti nekaj imaginarnega v tem ljubem mestu. Ni mi, da bi uporabljal velike besede — v sredini votle. V našem mestu smo in ustvarjamo in sprejemamo. Vprašanje ostaja koliko nas je in kakšen jaz imamo v tem.

Upam si trditi, da če spremljamo koncertno dejavnost, litearne večere, gledališče, delo KUD, TV in radio, da v nekem smislu že imamo to, čemur lahko rečemo študentska kultura, mladinska kultura ali kratko kultura. Posebni vprašanji sta ob tem glede globine našega zanimanja ter glede globine in širine našega ustvarjanja. Tu naletimo spet na konkretno situacijo. Ni, da bi samo „filozofirali“ o strašno dejavni prihodnosti KUD Student, če to društvo nima najosnovnejših prostorov za razvoj. Težko se je pogovarjati o živahnem „literarnem ozračju“, če naši *Obrazi* prihajajo na svetlo kot redki gosti ITD.

Verjetno bo zelo koristno, če bomo napravili nekaj pregled tega, kar imamo. Najbrž bo jasna določitev stvarnosti pomemben pogoj za razvoj. S propagando, temelječo na skrbno zbranih podatkih bomo angažirali več sredstev in več ljudi. Bomo. Resnično. Bomo, če bomo dovolj dobro organizirani. Če bomo dovolj hoteli. Če bo dovolj ljudi, sredstev in denarja. Če bomo dovolj želeli ... Če ...

Na nas je, da s pravo ljubeznijo in realnim odnosom poglobljamo nekaj, kar že obstaja, kar je. Kultura človeka bi bila, pa če bi živel en sam človek—nosilec kulture. Kultura—tista kultura, o kateri je toliko definicij, in ki enostavno je v ljudeh, budnih ljudeh.

Budni smo, imamo možgane odprte, oči in srce. Hočemo okoli sebe še več budnih obrazov in jasnih oči. V tem naša razmišljanja na javnih tapetah. Bo nekdo, ki se vozi z avtom, pije in je ter hodi s punco in lovi „lovo“ pa napravi izpite in se požvižga na „kako kulturo“ nekega dne ...? Eh, ja. Pustimo to. Ali pa naj se gremo prosvetitelje? Mi, ki še sami nismo prilezli blizu soncu.

Vse kar je—premaknimo se vsaj za korak ... Po korakih se prav daleč pride. Naša kultura — to smo mi. Mi v svojem položaju na zemlji v nekem času. Mi, ki si kulturo nas lahko postavimo predse kot naše zrcalo. Ker pogledamo se vanj—vsak posebej in vsi skupaj. Kakšen vtis je napravilo na nas?

Igor Plohi

Bogo Čerin: „MED ŽAROMETI“

POZIV VSEM NAJMLAJŠIM MARIBORSKIM USTVARJALCEM

Mariborska knjižnica praznuje letos 20. obletnico delovanja. Med mnogimi manifestacijami, ki jih bo organizirala v počastitev te obletnice, je tudi pogovor z najmlajšimi mariborskimi ustvarjalci, kar je prvič, da neka institucija pomaga mladim ustvarjalcem do afirmacije. Na Katedro so se obrnili s prošnjo, da bi objavili povabilo vsem ustvarjalcem, ker za mnoge ustvarjalce ne vedo naslovov in upajo, da bo tak poziv uspešen. Da bi razjasnili idejo samo in pa tudi samo praznovanje knjižnice, smo poprosili Andreja Brvarja, da nam bolj osvetli teden Mariborske knjižnice.

A. B.: Letos praznuje naša ustanova 20. obletnico delovanja, zato smo se odločili za teden prireditve, ki naj obeležijo to praznovanje. V tednu od 11. do 18. novembra letos se bodo zvrstile naslednje prireditve:

otvoritev razstave o delovanju in historiatu knjižnice, v salonu Rotovž;
večer in pogovor z Brankom Rudolfom, kar bo povezava praznovanja knjižnice in 70-letnice tov. Rudolfa;
prireditve v Pionirski knjižnici;
literarni večer mariborskih ustvarjalcev v Viteški dvorani v gradu;
otvoritev bibliobusa;
in za zaključek – pogovor z najmlajšimi ustvarjalci Maribora.

Katedra: Kako ste prišli na idejo pogovora z najmlajšimi mariborskimi ustvarjalci, saj kolikor vem, do danes tega v Mariboru še ni bilo?

A. B.: Mladi ustvarjalci tako v Mariboru kot v Sloveniji, praktično nimajo možnosti uveljavitve. To je jasno, če pogledamo,

da pravzaprav ne premoremo časopisa, kot so bila nekoč Mlada pota, kjer je odlično delovalo mentorstvo tov. Potrča. S svojimi dobrimi in slabimi stvarmi je to mentorstvo le izoblikovalo literarne talente, toda ne stihjsko, ampak prav premišljeno in vodeno. Vse se je odvijalo skozi dialog, ki danes ša kako manjka. Tudi tiste revije, ki danes obstajajo, priloga Mladine – Mlada pota, priloga Katedre – Obrazi, so premalo odmevne, prereditko izhajajo, starejši publikum pa ima do njih ravnodušen odnos. Razumljivo je, da osrednje revije ne morejo na široko odpreti vrata mladim ustvarjalcem, ker se ubadajo z eksistenčnimi problemi. Zato organiziramo ta večer, da vsaj s svoje strani malo pripomoremo k razjasnitvi tega problema. Povabili bomo tudi predstavnike Dialogov, Večera, gledališča, da bo prišlo do konfrontacij mišljenj. Pričakujemo, da se bo čim več mladih udeležilo tega pogovora, da bo pogovor čim bolj ognjevit, da ne bo naletel na gluha ušesa, da bi se vsaj v Mariboru v tem pogledu premaknilo na bolje. Mladi literati našega mesta si to prav gotovo zaslužijo. Na pogovor vabimo naslednje mlade literate iz Maribora: Teodora Lorenčiča, Žarka Goloba, Blaža Lukana, Marijo Šuta, Lučko Falk, Borisa Čerpesa, Igorja Plohla, Igorja Krambergerja, Franca Merslaviča, Mitja Žitnika.

KATEDRA: Še eno vprašanje, ki se ne dotika toliko teme našega pogovora. Kaj misliš o študentski kulturi in o Obrazih?

A. B.: Študentska kultura lahko obstaja v okviru študentskih organizacij. Mislim pa, da v Mariboru ne more imeti takšnega razmaha, kot ga lahko ima v drugih univerzitetnih mestih, kjer so fakultete, ki že s svojo navzočnostjo pogojuje ideje. Mene osebno čudi, da PA ni bolj aktivna na tem področju, saj bi naj bila zasnova filozofske fakultete. Drugi problem pa je tudi verjetno pri problemu urednikov Obrazov in same Katedre, saj se le-ti prehitro menjujejo, kar je jasno pogojeno s časom študija. Tako ne more priti do popolnejšega razmaha.

Obrazi sami so mi všeč, ker so neko žarišče mladih ustvarjalcev, imajo pa to smolo, kot sem že prej omenil, da se uredniki prehitro menjujejo in ne morejo prerasti v neko popolno serioznost. Želeti je le, da bi Obrazi večkrat izhajali, da bi se počasi osamosvojili in tako predstavljali neko jedro in kontinuiteto ustvarjanja. Vem, da je tukaj problem denarja, toda mislim, da je to edina pot do resnične serioznosti.

Andreju se zahvaljujemo za pogovor in upamo, da bo še kdaj povedal kakšno konstruktivno misel v zvezi z našim kulturnim delovanjem.

MITJA ŽITNIK

RAZSTAVA

DELAVCI PODRAVKE – DELOVNIM LJUDEM MARIBORA
UMETNOSTNA GALERIJA MARIBOR

Mislím, da je bil marsikdo, ki si je razstavo ogledal, prijetno presenečen ob spoznanju izrednega čuta za umetnost med delovnimi ljudmi. Še več: razstava je pestra, ker na njej sodeluje več posameznikov z različnimi umetniškimi izrazi. Predvsem pa potrjuje, da delavec ni samo subjekt proizvodnje, saj se aktivno ukvarja z najrazličnejšimi vprašanji družbenega življenja, kakor tudi svojega notranjega sveta. Dandanes si človek težko privoščí takšno razkošje ob hitrem tempu življenja, pa vendar je to nujno potrebno za medsebojno razumevanje.

Predvsem se moramo zavedati, da umetniki niso božji sinovi, ampak sinovi naroda ali bolje povedano: so produkti družbe in družbenega reda, kot takšni tudi služijo družbi, skratka – so izraz družbe. Zato je sodelovanje z njimi izrednega pomena.

Poglaviten namen razstave je zblíževanje z ljudmi. Iz del je čutiti človeško toplino, smisel za lepoto narave in domišljijo. Ob tem se nam razkríje tudi spoznanje, da imamo nekaj svojega (našega) – izvorno in sveže: kar simbolizira tudi Nikoličeva Mona Lisa s povsem novo motivacijo, saj je radostnejšega videza in polna življenja.

Nimam namena dati povdarka moči umetniškega izraza, vendar naj le omenim ime moža, ki sodi danes v vrh jugoslovanskega naivnega slikarstva, to je Alojz Večeraj–Šusterov. Torej je v vsakme tropu tudi črna ovca. Iz takšnih črnih ovc je verjetno še dosti, le da jim je treba dati priložnost, da se izkažejo.

S sodelovanjem umetnika in človeka se verjetno da prebiti zid togosti v umetnosti, kar obetajo takšne razstave, za katere je željeno, da bi jih bilo čim več!

Sonja Žabkar

KLIC V SILI!

KATEDRA, največji študentski časopis
 v Mariboru, o ljudno napreda in poziva
 vse svoje naročnike, ki še niso porav-
 mali naročnine, naj to stori čimprej. Šte-
 milka žiro računna:

51800-678-81846

Tovariš upravnik študentskih domov je izrazil željo, naj končno enkrat Katedra preneha pisati o njem in o študentskih domovih. Ker smo bili vedno dovzetni za vsako sugestijo, v tej številki ne bomo omenjali niti njega niti študentskih domov.

Zaradi izrednega zanimanja za knjigo **ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA**, ki je bila z vsakim ponatisom razprodana, vam pripravljamo novo, obsežnejšo, boljše in lepšo izdajo z enakim naslovom **ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA**.

ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA

ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA, to je izbor napotkov, modrosti in izrekov velikih mož sveta, ki so s svojimi razmišljanji skušali omogočiti človeštvu boljše in srečnejše življenje, človeku pa olajšati borbo za njegov danes in jutri in ga spodbujati za pošteno in resnicoljubno doživljanje sveta okrog sebe.

Knjiga bo priročnik za stare in mlade, polna napotkov, za življenje, skritih misli in razmišljanj, ki so kdaj pa kdaj potrebni vsakomur. Velikih leksikonov ni vedno pri roki, zato bo knjiga dobrodošla novost na našem tržišču.

Vse to in še mnogo več boste našli v knjigi **ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA**.

Vsem, ki **Zlata pravila življenja** že poznate v žepni izdaji, še posebej priporočamo novo, izboljšano veliko edicijo, ki bo ne samo dopolnilo prejšnji zbirki, ampak prepotreben življenjski pripomoček za vsakogar in ob vsaki priliki.

ZLATA PRAVILA SO PRIJATELJ, KI NIKDAR NE RAZOČARA.

Subskripcijska cena knjige v prednaročilu je 100,— din, cena v prosti prodaji bo znatno višja. Priporočamo, da knjigo naročite čimprej na naslov:

Kulturni atelje Slovenije, p. p. 179 Ljubljana.

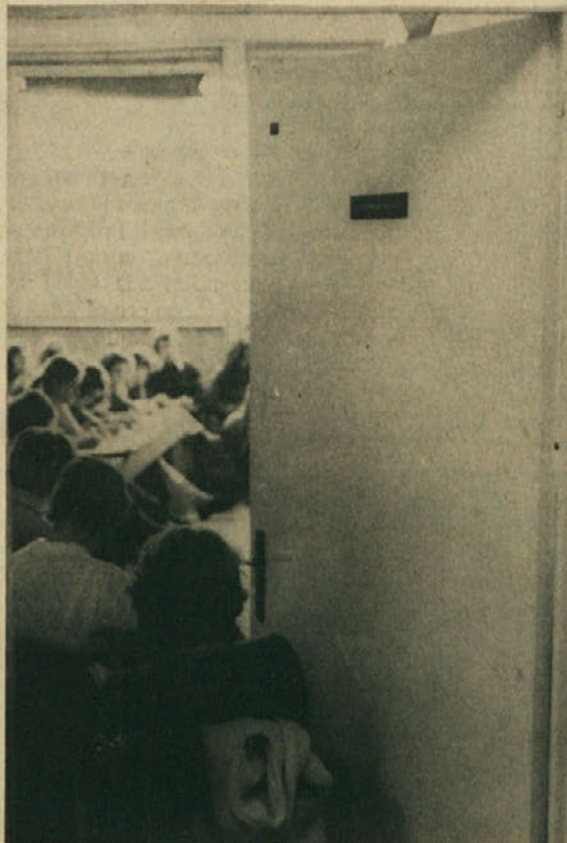
NAROČILNICA

Podpisani (ime in priimek)

Natančen naslov

Zaposlen pri
 Naročam obvezno **ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA**
 Naročnino bom poravnal po povzetju.

Datum: Podpis:

Obe fotografiji sta bili posneti ob istem času, morda le z desetminutno časovno razliko. Leva fotografija je nastala na Višji pravni šoli. Studentje (bruci) so v „največji“ predavalnici (ki ni večja od razreda v osnovni šoli) natlačeni kot potniki v avtobusih mestnega prometa. Na pomožnih stoli sedijo okoli katedra, med obešalniki in umivalniki, sedijo za vrati in celo pred vrati (da bi lahko vsaj s fotoaparatom poškilili v predavalnico, nistem niti upal pomisliti). Zvezke držijo na kolenih ter si ustvarjajo edino gradivo za študij (da se skript za večino predmetov ne dobi, smo že navajeni). Druga fotografija zomentarja ne potrebuje. Vse velike predavalnice novega VEKS so samevale prazne in zleto se mi je, da mi tone tapisona, marmorja ter lastno TV omrežje sepetajo: denar, denar ... FERDO RAKUŠA

BRUTO , BRUTUSE MODERNI

Sem zadnjič imel te prekleto gnile zobe, da so se že profesorji pričeli ozirati za smrdom v predavalnicah, kaj šele dekleta in naše velecenjene bruculje. Pa sem moral reskirati denar, da bi imel čimprej fasado nesmrđljivo in sem odšel k privatniku, ki jih je v tem našem mestu kot gob v lepem jenskem vremenu.

Pri zobozdravniku ali zobosinterju, kot ga zadnje čase popularno nazivajo, je bilo kar letno, saj je oče mladega zobarja,

upokojeni paznik neke naše tovarne, ki se je bavil tudi z mašinstvom in tehniko, vozil je namreč tudi tovarniško lokomotivo, imel dolge in izredne samologe. Bil je takrat čas „obglavitve“ Nixona in še drugih težkih kriz v gospodarstvu, on pa je vse to komentiral bolje kot televizijski komentatorji. Že takoj na začetku je izjavil, da bo Nixon kmalu zgnil, verjetno ni točno vedel, da ga bo zvil v nogi, da Ford ne bo nič manj gnilo vodil države, da bo nafta zakolinila najrazvitejše države, pa tudi našo, in v vseh predvidevanjih se ni prav nič zmotil. Ko je bil moj „gepis“ ponovno utirjen je napovedal bleščečo kariero (ne karier) don Juana; edino v tem se je malo zmotil, ker bruculje znajo biti izredno častne, kar jim izredno zamerim. Pa so časi počasi minevali in pozabil sem na „oča“. Nekega dne pa sem kupal nekaj priboljškov za zanimiv večer, ki sem ga imel v planu, pa me potegne taisti oča za ramena.

„Kako je dotore Luigi? Smo še vedno študent?“ „Ja, seveda, moramo se prebiti!“ „Sem prav zadnjič mislil na te mlečnozobe

študente, pa ne bodi užaljen, ki pravzaprav razen seksa, malo revolucionarnosti, slabe hrane in mnogo študija nimajo prav nič. Le zakaj se v današnjem času vsi zapisujejo med študente. Kakšne koristi le imajo. Zulijo obleke, pamet in živce, da bi dokončali študije, ob minimalni podpori družbe in maksimalnih zahtevah študijskih načrtov. Pa kaj jim to pomaga. Poglej mojega sina. Njegova žena je dokončala zobodersko, pa kaj ima vsega le dvestotridaset jurjev. Moj sin se pa primojduša, da bo nehal šušmarit, ker mu nič ne nese. Komaj in komaj stisne na pol miliončka, pa čreve in živce obeša na vrtni aparat, pa še študirati mora. Prekleto ste nori vsi študentje. Zakaj raje ne grete za navadne strokovnjake kot so šosarji, vodovodarji, teraserji, zidarji, mehaniki in zapeljivci. To vam je kšeft. Dopoldne odsediš ure v tovarni, mogoče še malo nategneš za kakšnega jurjeka, popoldne pa gremo, udari po privatnikih. Ti

imajo zmeraj dosti opravila za te poklice, pa seveda dosti pengezo, da si zamašiš glačne luknje. Potem pa lahko mirno potegneš milijoneček na mesec, pa si gospod. Tako boš pa ti končal za učitelja, gnil boš med deco, izpljuval pljuča, zmečkal živce in še vse ostale bolezni te bodo pomendrale, kot mojega brata ravnatelja, ki pa ima še vedno manj plače kot pa jaz penzije, pa vsako leto je po dva meseca v norišnici na terapiji za živčke. Pusti to študentsko obrt, pa pojdi nekam drugam. Sicer se mi pa mudi. Moram še malo pogledati, kje imajo kaj zlata za umetne zobe. Ta kšeft še najbolj nese sinu. Na svidenje dotore Luigi.“

In pustil me je vsega zmedenega sredi samopostrežne, naj gazim po svojih idealih, da bom osrečil domovino. Pa sem vseeno zmogel voljo, da sem si zapel: star sem dvajset let, pa moram it v svet, domovina hoče me imet. Takšnega ali drugačnega.

ajt

● Ogrlica za mariborskega dekana

Na 8. zlatarski razstavi v Celju vzbuja posebno pozornost ogrlica, ki pa se precej razlikuje od običajnih ogrlic, kot jih nosijo ženske. Ogrlica je namenjena dekani mariborske visoke ekonomsko komercialne šole. Spodaj ima zlati grb Maribora, okoli pa so nanizane okrogle ploščice, na katerih so prikazane razne dejavnosti v gospodarstvu.

Ogrlico so izdelali v TOZD zlatarna Celje. Oblikovala sta jo Ivo Hanžič in Vincenc Vipotnik, izdelal pa visoko kvalificirani zlatar Franc Vran. Vredna je okoli 35.000 din.

Ogrlico je dala napraviti mariborska visoka ekonomsko komercialna šola za denar, ki ga je dobila za nagrado od skupščine občine Maribor. Tako se bo lahko mariborski dekan ponašal z izredno lepo narejeno ogrlico, kakršno ima le redki dekan visoke šole ali fakultete.

-fk

Pripis Katedra: V kratkem pričakujemo še kraljevsko krono in žezlo!

Pri KUD „Student“ je še nekaj prostih delovnih mest za pevce, folkloriste, muzikante igralce in plesalce. Bruculje, bruci in stare bajte, če ste zainteresirani za garanje, JAVITE SE v pisarni KUD „Student“, Ob parku 5 (depandansa študentskih domov) Pri nas je najboljšee!!!!!!

Posvetite pozornost ustnicam